

ფ. 431

1331

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
საგარეო კრების

481 1331

Ц. Исторический архив
Фонд 481, № 1, Ед. № 1331

1331. (№ 4070). 22. საზოგადოების გამგეობის და სარევიზიო კომისიის საანგარიშო მოხსენებები საერთო კრებაზე და საერთო კრების ოქმები. 1913 წ. ნოემბრის 7 — ნოემბრის 24. ფურ. 25.

№ 250.

Центральный государственный исторический архив Грузинской ССР в г. Тбилиси

Лист использования документов

Фонд № 481 год _____ опись № 1 ед. хр. № 1331

Дата использования	№ использованных листов	Для какой цели использован документ	Характер использования документа (снята копия, сделана выписка)	Подпись лица, сделавшего запись
1	2	3	4	5
19. III. 80		n. f. f. - m. [unclear]	[unclear]	[unclear]
27. VII. 1980		[unclear]	[unclear]	[unclear]
11. I. 84.	5, 6, 18	[unclear]	[unclear]	[unclear]

92481

№ 22

საქმე

ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოებისა

1913 წლის სექტემბერი

შესახებ

1913 წლის

დანიშნულება 1913 წ.

გათავისუფლება 191 წ.

„95“ ფურცელს შეიცავს საქმე.

Հանձնաժողովի որոշման համաձայն
Օրակարգի 10-րդ կետով հաստատվում է:

Հանձնաժողովի կողմից հաստատված
Օրակարգի 10-րդ կետով հաստատվում է
Օրակարգի 10-րդ կետով հաստատվում է
Օրակարգի 10-րդ կետով հաստատվում է

Հանձնաժողովի կողմից հաստատված
Օրակարգի 10-րդ կետով հաստատվում է
Օրակարգի 10-րդ կետով հաստատվում է
Օրակարգի 10-րդ կետով հաստատվում է

Օրակարգի 10-րդ կետով հաստատվում է
Օրակարգի 10-րդ կետով հաստատվում է
Օրակարգի 10-րդ կետով հաստատվում է
Օրակարգի 10-րդ կետով հաստատվում է

Օրակարգի 10-րդ կետով հաստատվում է
Օրակարգի 10-րդ կետով հաստատվում է
Օրակարգի 10-րդ կետով հաստատվում է
Օրակարգի 10-րդ կետով հաստատվում է

2
Հիմա կ'ընտանեմ իմ ընտանիքիս հետ, կ'ընտանեմ
մեծ ընտանիքիս և ընտանիքիս հետ միասին և ընտանիքիս
հետ ընտանիքիս հետ և ընտանիքիս հետ:

Ընտանիքի ընտանիքի, ընտանիքի ընտանիքի, կ'ընտանեմ
կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ և ընտանիքիս հետ:
Ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ,
Ընտանիքի, ընտանիքի, ընտանիքի կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ,
Ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ:
Ընտանիքի, ընտանիքի, ընտանիքի կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ:

Ընտանիքի ընտանիքի, ընտանիքի կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ,
Ընտանիքի, ընտանիքի, ընտանիքի կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ,
Ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ,
Ընտանիքի, ընտանիքի, ընտանիքի կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ,
Ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ:
Ընտանիքի, ընտանիքի, ընտանիքի կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ:

Ընտանիքի ընտանիքի, կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ,
Ընտանիքի, ընտանիքի, կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ:
Ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ:
Ընտանիքի, ընտանիքի, ընտանիքի կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ:

1. Ընտանիքի
2. Ընտանիքի
3. Ընտանիքի, ընտանիքի և ընտանիքի
4. Ընտանիքի

Ընտանիքի ընտանիքի կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ,
Ընտանիքի կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ,
Ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ,
Ընտանիքի, ընտանիքի, ընտանիքի կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ:

Ընտանիքի ընտանիքի կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ,
Ընտանիքի, ընտանիքի, կ'ընտանեմ ընտանիքիս հետ:

მოხსენება წ. კ. საზოგადოების წევრთა ჩვეულებრივი კრებისადმი, 1913 წ. 14 გიორგობის-თვეს.

გამგეობის მოქმედება 1912 წლის განმავლობაში.

საზოგადო კრების დაგვიანების მიზეზი.

გამგეობა სამწუხაროდ აღნიშნავს, რომ წელს საზოგადოების წევრთა ჩვეულებრივი კრება დროზე ვერ მოიწვია. ამის მიზეზი იყო ის გარემოება, რომ საზოგადოების განყოფილებებმა თავის დროზე ვერ მოგვარაოდეს შესაფერი მასალა და ამის გამო საზოგადოების მოქმედების ანგარიშის შედგენა შეუძლებელი გახდა. (ზოგი ერთი — განყოფილების ანგარიში ოქტომბერში მოგვივიდა). გამგეობა ყოველგვარ ზომებს ხმარობს ამ მოუხერხებლობის ასაკდენად: ქრისტეშობისთვის გასულს ურიგებს განყოფილებებს და სკოლებს დაბეჭდილ ბლანკებს და ანგარიშის წარმოდგენას მოსთხოვს ხელშე: შემდეგ რამდენჯერმე განმეორებით მოსთხოვს ანგარიშების წარმოდგენას. მაგრამ განყოფილებები ვერ ახერხებენ სხვა და სხვა მიზეზის გამო ამის ასრულებას. გამგეობა დარწმუნებულია, რომ მომავალ წლიდან ეს ნაკლი აგვეკლება, ვინაიდან აუცილებლად მოწვეული იქნება ამ წლის გაველამდის მუდმივი მეთვალყურე ჩვენი სკოლებისა და ბიბლიოთეკების, რომელსაც სხვათა შორის დაველენა გაუადვილოს განყოფილებებს თავის დროზე ანგარიშების წარმოდგენა.

საზოგადო კრების დავალბება.

1912 წლის საზოგადო კრებისაგან შემდეგი დავალება ჰქონდა გამგეობას:

- 1) გამგეობამ მოიწვიოს საგანგებო კომისია, რომელიც მასთან ერთად შეიმუშავებს წიგნების გამოცემის გეგმას.
- 2) შესდგეს კომისია, რომელმაც გამგეობასთან ერთად შეიმუშავოს გეგმა წ. კ. საზოგადოების მომავალი მოქმედებისა (კომისიის წევრებად კრებამ აირჩია: ა. ნ. ჯავახიშვილი, შ. ვ. მესხიშვილი, ი. ი. ზურაბიშვილი და ივანე მაქავაიანი).
- 3) წიგნების ანგარიში გასწორებულ იქნას.
- 4) გამგეობასა და იმ კომისიას, რომელსაც მიენდო მეორე მუხლში მოხსენებული გეგმის შედგენა, დაევალა გამოიკვლიოს საკითხი საწევრო ფულის შემცირების შესახებ და მოახსენოს საზოგადო კრებას.

ამ დავალებათა შესახებ გამგეობას აქვს პატივი საზოგადო კრებას მოახსენოს შემდეგი:

- 1) წიგნების ანგარიში მაღაზიაში სპეციალურ კომისიისაგან გასწორებულია, რასაც სარევიზიო კომისიაც ამოწმებს. საწყობი ასწერა კანცელარიამ, შეცდომები აღნიშნა, — მაგრამ ჯერ — ჯერობით სპეციალურ კომისიას საქმე არ დათბოლოვებია, რადგან წიგნები საწყობში ისევ გადასათვლელია.
- 2) უმთავრესი ყურადღება გამგეობამ მიაქცია იმ კომისიის მუშაობას, რომელსაც დავალებული ჰქონდა საზოგადოების მომავალი მოქმედების გეგმის შედგენა. ამ კომისიას გამგეობასთან ერთად ჰქონდა 12 სხდოვა. პირველ ყოვლისა დიდხანს ინსჯელა იმის შესახებ, თუ როგორ ჩამოყალიბდეს საზოგადოების ორგანიზაციის შემადგენლობა, რომ გამგეობის მოქმედება ბევრად იმაზე ნაყოფიერი იყოს, ვიდრე ახლა არის. წარმოთქმული იყო აზრი, რომ საზოგადოების მოქმედება ისე მოეწყოს და საზოგადოების გამგეობა ისე დაწინაოილდეს, როგორც ეს ხარკოვის წერაკითხვის საზოგადოებაშია. ამის შესახებ კომისიის წევრებმა თავისი პროექტით წარმოადგინეს (ა. ჯავახიშვილი და პ. გელეიშვილი), მაგრამ არც ერთი არ იქნა მიღებული, რადგან წარმოდგენილი პროექტების მიღება და მათი განხორციელება მოითხოვდა საზოგადოების წესდების ძირითად ცვლილებას. ეს კი გამგეობისა და კომისიის შეერთებულმა კრებამ შეუძლებლად სცნო დღევანდელს პირობებში. გ. რა და ამისა ხარკოვის წ. კ. საზოგადოებას დიდი ფული აქვს, მილიონ მანეთამდე ხელუხლებელი თანხა, და წლიური შემოსავლიც, რასაკვირველია, შესაფერა ექნება. ფულთან ერთად ხარკოვის საზოგადოებას დიდი ძალა აქვს; იქ, როგორც საუნივერსიტეტო ქალაქში, მომუშავენი ბევრნი არიან; ჩვენ კი მოკლებულნი ვართ ამ პედნიერებას. ამიტომ ხარკოვის წ. კ. საზოგადოების ორგანიზა-

Handwritten notes and signatures in the right margin, including the name 'ბი' at the top and 'ბი' at the bottom.

ცია ჯერ—ჯერობით ჩვენთვის გამოსადევი არ არის, ჩვენთვის საჭიროა უფრო მარტივად მოწესრიგება ჩვენი საქმისა, ამ აზრს დაადგა ვაგბორძისა და კომისიის შერთებული სხდომა და ამის მიხედვით გაშვების მოქმედებისთვის შედგენილ იქნა ინსტრუქცია, რომელიც წარმოდგენილია თქვენდა განსახილველად და დასამტკიცებლად. პრინციპიალურის მხრივ ეს ინსტრუქცია იგივეა, რაც მიღებულია გამგეობის მიერ 4 თებერვლის 1909 წელს; განსხვავება იმაშია, რომ დღემდის გამგეობა სამ სექციად იყოფებოდა, ახლა კი სექცია ლეთია და წევრებს, ერთის გარდა, ირჩევს საზოგადო კრება

2) წიგნების გამოცემა—მოთხოვნილებაზე და ფულზე და მოკიდებული. გამგეობამ საინვარიზო წილს მხოლოდ ის წიგნები დაბეჭდა, რასაც დიდი მოთხოვნილება ჰქონდა და თავისუფალი თანხების უქონლობის გამო მეტი ვერ შესძლო. თქმა არ უნდა, წინასწარ გვემის შედგენა, თუ რა და რა წიგნები და რაგორის თან-და-თანობით გამოიცემა, ძლიერ კარგია, გამგეობამ სამჯობიროდ დაინახა ეს მოვალეობა დააკისროს იმ საგამოცემო სექციას, რომელიც დასამტკიცებლად წარმოდგენილის ინსტრუქციით უნდა დაწესდეს.

4) საწვერო ფულის შემცირების შესახებ საკითხს დიდი მსჯელობა არ გამოუწვევია, რადგან საწვერო გადასახადის შემცირება უთუოდ წესდების შეცვლას გამოიწვევს, ხოლო ეს უკანასკნელი კი, როგორც ზევით მოვიხსენიებ, დღევანდელს პირობებში განგეობისა და კომისიის შერთებულ კრებას შეუძლებლად მიიჩნია.

გარდა ამისა გამგეობას საჭიროდ მიიჩნია შემდეგი მოახსენოს კრებას:

საინვარიზო წილს განავლობაში გამგეობამ განსაკუთრებით ყურადღება მიაქცია არა ახალ სკოლების დაარსებას, რაც შეუძლებელი იყო უსახსრობის გამო, არამედ არსებულ სკოლების მდგომარეობის გაუმჯობესებას. საინვარიზო წილს სკოლებზე, წინა წლებთან შედარებით, უფრო მეტი ხარჯი დაწესდა, რომ სწავლა-აღზრდის საქმე უფრო რაციონალურ ნიადაგზე ყოფილიყო დამყარებული. ამასთანავე ჩვენი სკოლების მასწავლებლების მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესება თხოვლობდა გამგეობის განსაკუთრებულ ყურადღებას; 1912 წელს გამგეობამ მოუშატა ჯამაგირი ოთხ მასწავლებელს და ახლა იმის ცდაშია, რომ ჩვენს სკოლებს დახელოვნებული მასწავლებლები ჰყავდეს, ვინაიდან განსკოლის სულის ჩამდგმელი მასწავლებელია, სკოლის წარმატება მასწავლებლის კოდნასა დამუნაღლებაზე დამოკიდებული. გამგეობა საზოგადო კრებას წარმოუდგენს ამ მოკლე ხანში მოხსენებას, თუ რა გზით შეიძლება კარგ მასწავლებელთა ხელში იყოს ჩვენი სკოლები. საჭიროა აგრეთვე მუდმივი კაცო, რომელიც მუდმივ ყურადღებას და ხელშეწყობას გაუწევს როგორც სკოლებს; ისე ბიბლიოთეკებს. არ შეიძლება არ აღენიშნოთ, რომ მცენი სკოლები ერთ კლასიანებია, სამი ან ოთხი განყოფილებით და ერთის მასწავლებლით. ჩვენ კარგად ვიცით, რომ ეს არ შეეფერება პედაგოგიურ მოთხოვნილებას. ამ ნაკლებოვანების თავიდან მოშორება აუცილებელ საჭიროებად მიიჩნია გამგეობას და იმის ზრუნვაშია, რომ საჭირო თანხა გამოძებნოს და, სადაც აუცილებელი საჭიროებაა, ორი მასწავლებელი იყოლიოს.

წ. კ. საზოგადოებას არ აქვს ისეთი ძლიერი და მუდმივი წყარო, საიდანაც შესაძლებელი იყოს შემოსენებულ მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილება თითქმის ყველა ნაწილს საზოგადოების შემოსავლისა შემთხვევითი ხასიათი აქვს. თუმცა საზოგადოების ხელ-უხლებელი თანხები ასი ათას მანეთს გადააცილებენ, მაგრამ ამათში მხოლოდ 25 ათასი შეადგენს ისეთს ძანხას, რომლის სარგებელი გამგეობის სრულს განკარგულებაშია, დანარჩენს 75 ათასს სპეციალური დანიშნულება აქვს და, ანდერძის ძალით; იმის სარგებელი შემომწირველთა სურვილის თანახმად უნდა დაიხარჯოს.

25 ათასის მანეთის სარგებელი, ცხადია, დიდ არაფერს შეადგენს, მაგრამ თანხის სარგებელთან ერთად ჩვენ მუდმივ წყაროდ გვაქვს დახმარება ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურობისაგან და წიგნის ვაჭრობის შემოსავლი.

უკანასკნელი 5 წლის განმავლობაში გამგეობა იმის ცდაშია, რომ რაც შეიძლება გააღვიოს საზოგადოების ხელუხლებელი ძირითადი თანხა, შექმნას ერთი ძლიერი სასკოლო ფონდი. ამ მიზნის მისაღწევ ერთ-ერთ საშუალებად გამგეობას აქვს მიჩნეული შემდეგი: თანხების წლიური სარგებლის ერთი მეათედი ემატება თანხას, ხოლო ცხრა მეათედი იხარჯება; ასე რომ ძირითადი თანხა მუდამ ზრდაშია.

გამგეობამ ძველი ვალები თანხებისა მოიშორა, საზოგადოების ქონებრივი მხარე წესრიგში ჩააყენა და იმისი თანდათანობით ზრდა თითქმის უზრუნველ ჰყო.

სკოლები და ბიბლიოთეკები

თანხები.

განყოფილებები.

ამ ბოლო წლებში ბევრს ადგილას გაიხსნა ჩვენი საზოგადოების განყოფილება. ეს მოვლენა სასიხარულოდ უნდა ჩაითვალოს; იქედმა ადვილობრივი ინიციატივა და თვით მოქმედება; ის რაც აქედან უნდა გაკეთებულყო, ადგილობრივის ძალთა შეთანხმებით კეთდება. ჩვენი მოვალეობა ხელი შევეწყუთ ამ საქმის, რომ განყოფილებათა და მთავარ გამგეობის შორის მეტი კავშირი დამკვიდრებულყო, საანგარიშო წესს ვამგეობამ თავის კრებაზე მოიწვია განყოფილებათა წარმომადგენლები კრებებში, ჩინებული შთაბეჭდილება მოახდინეს; აზრთა-გაცვლა-გამოცვლამ გავგაცუნო ერთმანეთი და შეგვეგნებინა ურთი-ერთის საქიროებანი. მაშინვე აღიარებული იქნა, რომ ამისთანა კრებები ხშირად იმართებოდეს. მხოლოდ ეს ჯერ ახალი საქმეა და, როგორც ვეგეთი, ჯერ-ჯერობით ვერ არის მოწესრიგებული. იმედი გვაქვს, როცა, თანახმად წარმოდგენილი ინსტრუქციისა, სექციები დაწესდება და როცა განსაკუთრებული მეთვალყურე-ხელმძღვანელი ეყოლება ჩვენს სკოლებს, მაშინ ეს საქმე ღირსეულად დაგვირგვინდება.

წიგნთ-საცავი, რომელიც მოთავსებული იყო საზოგადოების კანცელარიაში, საანგარიშო წლის ზაფხულს ვამგეობამ ვადიტიანა ქართულ გიმნაზიაში, მოათავსა იგი მესამე სართულის ერთს დიდ დაბაზში, და დაიწყო დალაგება როგორც წიგნებისა, ისე საარქეოლოგიო ნივთების. თუმცა ჯერ კიდევ ბევრია ვასაკეთებელი; მაგრამ იმ მდგომარეობაში არის; რომ ყველასთვის შესაძლოა იმით სარგებლობა. ჩვენი წიგნთ-საცავი და მუზეუმი ღიაა ყოველ დღე; დღის 9 საათიდან შუადღის 3 საათამდე.

1912 წლის საზოგადო კრებამ დაადგინა ჩვენი წიგნთ-საცავ-მუზეუმის შეერთება საისტორიო საზოგადოების მუზეუმთან იმ საფუძვლებზე, რომელიც შეიმუშავა წ. კ. საზოგადოების ვამგეობამ და მოიწონა საზოგადო კრებამ. ეს დადგენილება საისტორიო საზოგადოების საზოგადო კრებამ, თანახმად მისი საბჭოს მოხსენებისა, არ მიიღო, და ამ გვარად შეერთების წინადადება უარყოფილ იქნა.

ვაჭრობა.

წიგნის ვაჭრობა დამყარებულია კომერციულ საფუძვლებზე; ნდობის ვახსნის დროს ვამგეობა დიდ სიფრთხილეს იჩენს; წინანდელი ღია ანგარიში მოსპობილია, ახლა ნდობა-დამსახურებულმა პირმა უთუთო უნდა წარმოადგინოს ვექსილი; რომლის ვანაღდება სავალდებულოა ვექსილში აღნიშნულ ვადაზე. ამ ზომებმა შესამჩნევი შედეგი მოიტანეს, წიგნების ვაჭრობიდან შემოსავალმა თვალსაჩინოდ იმატა: 1906 წ. შემოვიდა 2469 მან. 50 კაპ., 1907 წ. — 3075 მან. 65 კაპ., 1908 წ. — 4083 მ., 1909 წ. — 3900 მან. 34 კაპ., 1910 წ., 4640 მან. 13 კაპ., 1911 წ. — 4570 მან. 26 კაპ. და 1912 წ. 7845 მან. 09 კაპ.

დასასრულ ვამგეობა მოგახსენებთ, რომ ვალეების ვანაღლების საქმე სწარმოებს და ამის შესახებ ცალკე იქნება მოხსენება.

თემჯდომარე — გ. ნ. ყაზბეგი.

თემჯდომარის ამახანავი — ა. ბ. მდივანი.

ვამგეობის წევრნი: { დ. გ. კარიჭაშვიდი
 { ლ. ბ. ბოცვაძე
 { გ. ს. რეხილაძე
 { ა. შ. ვარადაგა
 { ი. ბ. შიკლაძე.

ქ. შ. წ. კ. გამავრცელებელ საზოგადოების კრებისადმი
სარევიზო კომისიის მოხსენება

„საზოგადოების“ წესდების მე-15 მუხლის თანახმად არჩეულმა სარევიზო კომისიამ განიხილა საზოგადოების გამგეობის მიერ შედგენილი ანგარიში „ქ. შ. წ. კ. გამავრც. საზოგადოების“ 1912 წლის მოქმედებისა და მოახსენებს კრებას: ა) ეს ანგარიში სწორედ არის შედგენილი და იქ გამოცხადებული ბალანსი, აგრედვე შემოს.-გასავლის ნუსხაც „საზოგადოების“ დაფორებისა და საბუთების თანახმად გამოყენილი და ბ) გამგეობის მიერ წინაგარიშევი „საზოგადოების“ ნაღდი ფული და სარგებლიანი ქაღალდები უკლებლევ ინახება ბანკებში.

ამასთანავე კომისია მიჰქცევს საზოგადოების წევრთა ყურადღებას ანგარიშის შემდეგ ადგილებზე:

1) წიგნის მალაზია და საწყობი. წარსულ ანგარიშში აღნიშნული შენიშვნება საანგარიშო წელში გამგეობას შეუსრულებია: წიგნის მალაზიაში წეს-რიგია შემოღებული, არეულ-დარეულმა აღარა სწანს; სრული ინვენტარი შეუდგენიათ და იმით მალაზიის მდგომარეობის ვითარება ყველას ადვილად შეუძლია შეიტყოს. რაც შეეხება საწყობს, აქაც შედგომიან წეს-რიგის შემოღებას, მაგრამ ეს საქმე ჯერ დასრულებული არა აქვთ.

კარგი იქნებოდა, „საზოგადოებამ“ წიგნის მალაზია უფრო მოხდენილ ადგილას გადაიტანოს. ამის შესახებ მალაზიის გამგეს კიდევ მიუცეა თავისი მოხსენება გამგეობისათვის, რომელსაც ამ საქმის გამოკვლევა ცალკე კომისიისთვის დაუვალებია.

2) სკოლები (გვ. 65) საზოგადოთა უნდა აღინიშნათ, რომ სკოლების შესახებ ანგარიშები საკმაოდ ვერ ასრულებენ „საზოგადოების“ სკოლათა ნამდვილ მდგომარეობას, ე. ი. რევიზორების ანგარიშები სკოლების ნაკლსა თუ ღირსებას ისე დაწერილებით არ აღნიშნავენ, რომ მკითხველმა სკოლათა მდგომარეობა ცხადად წარმოიდგინოს. ამას გარდა დაუევირდეთ რევიზორების ანგარიშებს და იქიდან უთუოდ იმას ამოკითხავთ, რომ ჩვენი სკოლების მდგომარეობა, როგორც სწავლის, ისე ნივთიერების მხრივაც, წლითი-წლითადაც უარესდება. ასე იყო აღნიშნული წარსულ ანგარიშშიც, იგივე უნდა აღინიშნათ დღესაც. ამის მთავარ მიზეზად „საზოგადოების“ ნივთიერი უსაღრმობა უნდა დავასახელოთ. ამით უნდა ავსნათ ის გარემოებაც, რომ ჩვენი „საზოგადოების“ სკოლებს მასწავლებლები ვერ შერჩენილან, რადგან ჩვენ ნივთიერ სიღარიბეს ვერ უძლებენ და პირველ შემთხვევისავე გაუბრძან.

ნივთიერ ხელ-მოკლებობისავე წყალობით უნდა აიხსნას ისეთი სამწუხარო მოვლენა, რომ სოფ. გიორგი-წმიდაში 1908 წლიდან ჩვენი „საზოგადოების“ დახმარებით და ამის ხელმძღვანელობით ინახებოდა შარშანამდე სკოლა, შარშან კი სოფელს ღირეკეისათვის მიუშარბინა და უთხოვინა, მასწავლებელის შესანახი ხარჯები ხაზინამ შემოვეწიოსო. ღირეკესის ეს სათხოვარი შეუწინარებია და სკოლაც თავის გამგებლობაში მიუღია. ამნაირად ჩვენი „საზოგადოება“ გიორგი-წმინდის სკოლას ჩამოშორებია.

3) წიგნთ-საცავი და მუზეუმი „საზოგადოების“ (გვ. 10) დღეს მოთავსებულია ქართულ გიმნაზიის შენობაში და უპირავეთ ზემო სართულში მშვენიერი სამი ოთახი. უზერხულად მიგვაჩნია წიგნთ-საცავისა და მუზეუმის ერთმანეთში არევა, საჭიროა ერთი მეორეს მოშორდეს და თავ-თავისი ცალკე ოთახი ჰქონდეს მიჩენილი ერთსაც და მეორესაც.

ბევრი წიგნი აუკანაგვი. შუაგები ცოტაა, ამიტომ წიგნები შუაგებში ხშირად ორ რიგად აწყვია და ეს დიდად ხელს უშლის საჭირო წიგნის დროზე მოძებნვას.

მუზეუმის ნივთებიც ჯერ-ჯერობით ბლომად ფანჯრებზეა დალაგებული აგრეთვე შუაგების უქონლობის გამო. ეს ნაკლიც დროზე უნდა შესწორდეს.

ძველი ფულის შესანახად საჭიროა ვიტრინების შექმნა. მუზეუმის ნივთები ნომრებით აღნიშნულია და თავ-თავის რიგობაზე მწყობრად დალაგებული. აგრეთვე რიგზე დალაგებულია ძველი ფულებიც. ერთი გარემოებაც უნდა აღინიშნათ: წიგნთ-საცავში ჩვენ ვნახეთ იმათი სია, ვისაც ამ საცავიდან დროებით სამხარებლად წიგნები წაუღიათ. ამათში ისეთებიც არიან, რომელთაც ათ წელიწადზე მეტია წიგნები წაუღიათ და „საზოგადოების“ აღარ უბრუნებენ. საჭიროა „საზოგადოებამ“ ეს წიგნები დროზე დაიბრუნოს.

4) საგურამოს მამული (გვ. 103) ამის შესახებ „საზოგადოებას“ შარშან მოვხსენეთ და წელსაც იმასვე ვიმეორებთ, რომ საჭიროა ეს საქმე ადგილობრივად გაიხსნოს განსაკუთრებულმა კომისიამ, სადაც სამეურნეო საქმეების მკოდნე კაცები უნდა იქმნენ მოთავსებული. მეტად საგულისხმირყო და თან რთული საგანია საგურამოს მამულის მოვლა-შენახვის საქმე და ამისთვის გულ დასმით დაკვირვება და გამოკვლევა საჭიროა

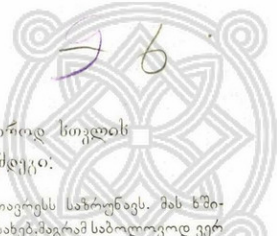

5) სტიპენდიების (გვ. 104-114). შესახებ შარშანდელ ანგარიშის გამო წარმოთქმული მოსახრბანი დღეისთვისაც უცვლელად რჩება. ამას გარდა, როგორც გამოცემის საქმეებში აღმოჩნდა, ისე მომხდარა, რომ გამოცემას დახმარება უღროოდ და შემთხვევით აღმოუჩენია იქ, სადაც „სხვა უფრო გაჭირვებულნი ყოფილან შედარებით“.

ოცდა მესუმეტე წელიწადში ჩაღვა ჩვენი „საზოგადოება“. ერთის თვალის გადავლებით რომ შევხედოთ ამ ხნის ჩვენი „საზოგადოების“ მოღვაწეობას, გულ-აბდილად უნდა აღვნიშნოთ, რომ მთავარი იმისი დანიშნულება — ხალხში პირველ-დაწყებითი სწავლა განათლების გავრცელება — იმდენად ვერ აგვისრულებია. რომ ჩვენი ხალხის ცხოვრებაში ჩვენი მოღვაწეობის დაღი დაგვედო. რა თქმა უნდა, ამას ბევრი გარეშე მიზეზი წინ ელობებოდა და კიდევ ელობება, მაგრამ ისიც არ უნდა დაფაროთ, რომ ბევრში ჩვენი ფხა და უნარიც ვერ გამოვიჩინეთ და დაუდევრობაც დიდი დაგვეტყო.

სარევიზო კომისიის წევრნი: } ანდრია ლულაძე.
} დიმიტრი ლუმბაძე.

7 ნოემბერი 1913 წ.
ტფილისი

76

სარევიზიო კომისიის მოხსენების გამო გამოცემა სპეციალ სივლით მოხსენის საზოგადოების წევრთა კრების შედეგი.

1) წიგნის მალაზიის უკეთ მოწყობა შეადგენს გამოცემის ერთს უმთავრესს საზრუნავს. მის ხშირად ჰქონია ბუკობა მალაზიის სხვა, უფრო მარჯვე, ადგილზე გადატანის შესახებ, მაგრამ საბოლოოდ ვერ გადაწყვეტილია ეს საკითხი იმის შიშით, რომ ვაი თუ ხარჯებში იმდენად იმატოს, რომ მოგება ნაკლები დაჩქარეს საზოგადოებას, ვიდრე ახლა აქვს. იყო აზრი, რომ შემოსავლის გასაზრდელად, ქართული წიგნების გარდა, გეჟანოდა მალაზიაში გასაყიდად რუსული სახელმძღვანელოები და სამწერლო ნივთებიც კი, მაგრამ ამ აზრის განხორციელება დაიბრკალა იმ მოსაზრებამ, რომ ასეთი ვაჭრობას დიდის ხანის დატრიალება დასჭირდება და არც დარწმუნებით ითქვოდა, რომ ესეთი ვაჭრობა უთუოდ მოგებას მოსცემდა საზოგადოებას.

2) სკოლები. სკოლების შესახებ საზოგადოების ანგარიშში მოხსენებულია არსებითად ყველა საქირაო ცნობები, ამოკრეფილი რევიზორების ვრცელის ანგარიშიდან. ეს ვრცელი და უფრო დაწვრილებითი ანგარიშები რევიზორებისა დაბეჭდილია „წერა-კითხვის საზოგადოების ცნობებში“, რომლებიც იბეჭდება „განათლების“ დამატებად; არა გვერნია, ამ „ცნობებიდან“ მკითხველი იმ დასკვნამდის მივიდეს, რომ „სკოლის მდგომარეობა ცხადთა ვერ წარმოადგინოს“

შეუძლებელია ანგარიშების დაწვრილებით ვაცნობით ვინმე მივიდეს იმ დასკვნამდის, რომ „ჩვენი სკოლების მდგომარეობა, როგორც სწავლისა, ისე ნივთიერის მხრივაც წლითი-წლობამდე უარესდება“¹. თვითღვი სკოლის მდგომარეობა თანდა თან უმჯობესდება; სადაც საქირად ზედაეს და ლონის ძიება ხელს უწყობს, გამოცემა ცდილობს სასკოლო შენობის აგებას,—საანგარიშო წელს ააგო საკუთარი შენობა ს. ყალამაში მართალია უსახსრობა საზოგადოებას ხელს უშლის მიზნის უფრო ნაყოფიერად განხორციელებაში, მაგრამ იშვიათი მაგალითი ყოფილა, რომ ჩვენი სკოლებიდან მასწავლებლები გაქცეულიყვნენ. მართალია ძირითადი ჯამაგირი 30 მანეთი თვეში მასწავლებლისათვის მცირეა, მაგრამ საზოგადოება მასწავლებლებს ყოველი სამი წლის სამსახურის შემდეგ უმატებს წლიურად 60 მანეთს და ასე შეძლებისადგინად უზრუნველ ჰყოფს მათ.

გიორგი წმინდის სკოლის შესახებ გამოცემა მოგახსენებს შემდეგს: ეს სკოლა გაიხსნა იმ პირობით, რომ ყოველსავე ხარჯს, გარდა ხასკლმძღვანელო წიგნებით დახმარებისა, სოფლის საზოგადოება იტარებდა. ბოლოს სოფელმა გვთხოვა სასკოლო შენობის აგებაც და მასწავლებლის ჯამაგირიც, ე. ი. მთელი საქირაო ხარჯი სკოლის შესახად. სკოლის გახსნა და შენახვა ისეთს ადგილას, სადაც სხვა სკოლებიც უსაქონოდ არის, როგორც გიორგიწმინდა და საგაფეჯო, და ამავე დროს უზრუნველბა ისეთს ადგილგეში, სადაც სკოლის ხსენებაც კი არ არის, არ შეადგენს წერა-კითხვის საზოგადოების უპირველეს მიზანს. ამის მიხედვით გამოცემა ვერ დაინახა საქირაო გიორგიწმინდაში სკოლა შეენარჩუნებინა და უმჯობესად სცნა თავისი მცირე საშუალებით დახმარება გაეწია ჩვენი სამშობლოს უფრო მიყრუებულს კუთხისათვის. რასაკვირველია დირექციას ყოველთვის მეტი სახსარი აქვს სკოლებისათვის და იქ, სადაც დირექცია საქმეს გამოიწყებს; ჩვენი შეცოლება, უსახსრობის გამო, შეუძლებელია.

3) გამოცემაში წიგნთ-საცავი და მუზეუმი მოათავსა გიმნაზიისზემო სართულში საანგარიშო წლის ზაფხულის დამდეგს და შეუდგა მათ შემოქმედებს და რიგზე მოყვანას. ბოლოს გიორგობისთვის, როდესაც დაწესა მოსამსახურე პირთა შტატი, შესაძლებელად დაინახა მათი გახსნა ყველსთვის, ვისაც უნდოდა შესწავლა და გაცნობა ჩვენის გონებრივის საგანძურისა. ყოველდღე დილის 9 საათითან ნაშუადღევს 3 საათამდე ღიაა წიგნთ-საცავ-მუზეუმი და სწარმოებს მეცადინეობა ხელის შეუშლელად და მშვილდობანად ფართო და ნათელს ბინაზე იმ პირთა, რომელთაც აინტერესებს ესა თუ ის მხარე ჩვენის ცხოვრებისა თუ მწერლობისა. სამეცადინოდ და შემსვლელად და მათგან მოთხოვილთა წიგნთა და ხელთნაწერთა რაოდენობის ასანუსხავად შემოღებულია დეფთარი, საიდანაც სჩანს, რომ რვა თვის განმავლობაში ყოფილა ჩვენ წიგნთ-საცავში სამეცადინოდ შემსვლელი 439, რომელთაც მოუთხოვნიათ და უმზარიათ 331 ხელთნაწერი თუ წიგნი. ამაშიად გამოცემა წიგნთ-საცავს ასრულებინებს მის უმთავრესს დანიშნულებას—ხელი შეუწყოს ჩვენის ცხოვრების და მწერლობის შესწავლას. ამასთან ერთად ამ ერთის წლის განმავლობაში აინუსხა და ჩაიწერა ყველაფერი, შესდგა სამუზეუმო ნივთების კატალოგი. ცნობაში მოყვანილი იქნა და გაიჩნა საწმიხმატიყო კოლექცია. აგრეთვე ცნობაში მოყვანილი იქნა და აინუსხა სურათები. მართალია რევიზორების შერჩევნაც, რომ ბევრი წიგნი დაუკაზმავია; შტაბებში სივიწროვება, ვიტრინები და თაროები გასაკეთებელი და მუზეუმი გამოსაცალკევებელი განსაკუთრებულს ოთახში წიგნთ-საცავის გვერდით. გამოცემას ყველა ეს უხერხულობა და საქირაობა ვათვალისწინებელი აქვს და მათი შესწორება და დაკმაყოფილება შედის მომავლის წლის მის მოქმედების გეგმაში, ისე როგორც შესაფერის ზომის მიღება; რომ დაგვიბრუნდეს წიგნები იმ პირობით, რომელთაც დიდი ხანია წაუღლიათ და ჯერ არ დაუბრუნებიათ; მიუხედავად იმისა, რომ არა ერთხელ მოუთხოვნია გამოცემას.

4) საგურამოს მამულის შესახებ გამგეობამ შარშანაც გამოაცხადა და ახლაც აცხადებს, რომ სიაპოვნებით ეგებება რევიზორების წინადადებას—განსაკუთრებულმა კომისიამ ვაიცილოს ადგილობრივად საქმე.

5) რევიზორების სიტყვები, ვითომ გამგეობას დახმარება „უღროოდ და შემთხვევით“ აღმოეჩინა, სადაც „სხვა უფრო გაჭირვებულნი ყოფილან შედარებით“. გამგეობისთვის გაუგებარანი არა და ამიტომ შეუძლებლად მიიჩნდა რამე თქვის მათ სპასუხოდ.

თავმჯდომარე: გ. ნ. ყაზბეგი

თავმჯდომარის ამხანაგი ა. ბ. მდივანი

გამგეობის წევრნი:

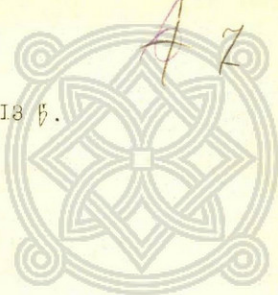
}	დ. გ. კარიჭაშვილი
	ბრ. ს. რგზილაძე
	ლ. ბ. ბოცვაძე
	იხ. მ. ვარააგაფა
	ფ. ბ. შტედიძე

11 გიორგობისთვის 1913 წ.

I4 გიორგობისთვის I9I3 წ.

კრების წეს-რიგი:

მოსხენდეს კრებას:

1. გარდაცვალება ა.ს. ხახახაშვილის, ეგნაფე ხრამელაშვილის, არჩილ ჭორჭამის და ანდონ ფურცელაძის.
 2. გამგეობის მოხსენება საზოგადოების მოქმედების შესახებ I9I2 წლის განმავლობაში.
 3. სარევიზიო კომისიის მოხსენება ანგარიშის შესახებ.
 4. გამგეობის მასუბი სარევიზიო კომისიის შენიშვნების შესახებ.
 5. ბაასი ანგარიშის შესახებ.
 6. ინსტრუქციის განხილვა და დამტკიცება.
 7. I9I3 წლის შემოსავალი და გასავალი.
 8. ახალ წევრთა მიღება.
-

Յուրաքանչյուր, որպէս զոր սրբազան արար. յանձնարար
«Լուսաւոր» ճշգրիտ պարտիւն զոր բարձրագ. յանձնարար
եկեղեցի յարար, և զի կրտս «Լուսաւոր» կարգը ճշ
զարգան պի գիտեցրտ, և զոր կրտ ճշգրիտ կարտար պի պար
ք տարու զճանարչակարար շարքուտ.

Յոգարի զը-նայարար ծարարու զոր ստեղծ յարտ և յարար
նարար, և զի կրտ. յարար-ճարար ը 1908 յարար կրտ «Լուսաւոր»
քարտարար ք յան ընտրարարարար արարար զիտարար և զարար
ճարար-ք և զարար արարարարարար արարարար ք արարարար
արարարարար և զարարար արարար արարար զիտարար և զարար
ի արարարար արարարարար ք և զարար արարար զիտարար արար
արարար կրտ «Լուսաւոր» արարարարար և զարար և զարար.

3) Յոգար-արարար ք արարար «Լուսաւոր» արար արար
արար արարար արարարար արարար ք արարար արար արարար
արար արար. արարարար արար արար արար-արարար ք արարար
իտարարար արար, արարար- արար արար արարար ք արարարար արար
արար արարար արարար, արարար ք արարար.

արար արարար արարարար. արարար արար, արարար արարար արարար
արարար արարար արարար ք արարար արար արարար արարար արար
արարար.

արարար արարարար արար-արար արար արար արարարար արարարար
արարար արարարար արարարար արար. ք արարար արար արար արարար.
արար արար արարարար արարար արարարարար արար. արարարար արարար
արարարար արարարարար ք արարարար արարարար արարարար արարարար.
արարար արարար արարարարար արար արարար.

իտարարարար արար արարարար: արարար-արարար կրտ արար արար,
արարար արարարարար արարարար արարարար արարար արարարար. արարար արար
արար արար, և զարար արար արարարար արար արարար արարարար ք «Լուսաւոր»
արար արար արարարար. արարարար «Լուսաւոր» ք արարար արար արարարար.

4) Լուսաւորարար արարար (ճ. 103). արար արարար «Լուսաւոր»
արարար արարարար ք արարար արարար արարարար, և զի արարար ք արարար
արարարարարար արարարար արարարարարար արարար արարար, արարար արարարար
արարարար արարար արարար արար արարար արարարարար. արարար արարար արարար

ო ქ მ ი

ქ.მ.წ.ვ. გამავრცელებელი საზოგადოების წევრთა კრებისა.

24 გიორგობისთვის 1913 წ.

კრება გახსნა საზოგადოების თავმჯდომარემ გ.ნ. ყაზბეგმა 12 სა-
ათზე;

დაესწრო 50 წევრი.

წავითხულ იქმნა წინა კრების ოქმი.

თავმჯდომარე შეევიტხა დამსწრეთ: ღებულობენ ოქმს, თუ სურს ვისმე
შესწორების შეჯანა.

დ. ხართიშვილმა გამოაცხადა, რომ მან წინა კრებაზე ორი სიწყვა წარ-
მოსთქვა და არც ერთი ოქმში ისე არ არის შეჯანილი, როგორც მან სთქ-
ვა. ჩვენი კრების ოქმს ისე აღგენენ, რომ ვაცს შეუძლია ნამდვილი
წარმოდგენა იქონიოს იმის შესახებ, თუ რა ხდება კრებაზე. მაღაზიის
შესახებ სულ სხვა ვსთქვი და არა ის, რაც ოქმშია მოყვანილი.

რ. გაბაშვილი საყვედურს აცხადებს, რომ რამდენიმეს ნალაპარაკევი
შეერთებულად არის ოქმში გადმოცემული და ვაცი ვერ გაიგებს, რომელ
ორადგორს რა წარმოუთქვამს. საჭიროა ყველას ნალაპარაკევი ცალკე იყოს
ნათქვამი, რომ სხვა და სხვა აზრი ერთ მანეთში არ აერიოთ. საჭიროა
აგრეთვე კრების სურათი სრულად იყოს მოყვანილი და არა ისე, როგორც
ახლა: მაგ. ის, რაც გამგეობას უსაყვედურეს ილიასეულ საგურამოს და
ფფილისის მამულის შესახებ-ოქმში სულ არ არის.

ი. როსტომაშვილმა და ვლ. ცაგარელმაც გამოაცხადეს, რომ არც მათი
სიწყვის შინაარსია ნამდვილად გადმოცემული.

თავმჯდომარემ გამოაცხადა: ვისაც სურს, წერილობით წარმოადგინოს თა-
ვის აზრი და შეჯანილი იქნება ოქმში.

თავმჯდომარე: ანგარიშის უკანასკნელი ნაწილი დარჩა დაუმჯკიცებელი.
აქვს ვისმე რამე სათქმელი ანგარიშის ამ ნაწილის შესახებ თუ არა.

მსურველი არ აღმოჩნდა და ანგარიში დამჯკიცებულ იქმნა.

ამის შემდეგ, თანახმად კრების სურვილისა, წავიხუტე იქმნა ინსტრუქცია და ინსტრუქციის შედგენილი კომისიის წევრის ივანე ზურაბიძევილის კერძო აზრი. ბ-ნი ზურაბიძევილი ფიქრობს, რომ ინსტრუქცია ეწინააღმდეგება წესდების მუხლებს და თუ ინსტრუქცია მივიღეთ, მაშინ წესდებაშიაც უთუთო შესაფერი ცვლილება უნდა შევიტანოთ.

ამ საკითხმა გამოიწვია ვრცელი კამათი.

თავმჯდომარე მიუთითა წესდების § I-ს და აღნიშნა, რომ ეს მუხლი ნებას გვაძლევს მივიღოთ აქ წარმოდგენილი ინსტრუქცია.

ი. როსტომაშვილმა მოიყვანა მაგალითები უცხოეთის ცხოვრებიდან და ამ ფაქტებს, რომ ინსტრუქციის შედგენა უნდა ჩაითვალოს წარმატების დღით. თუ სექციების შემოღება განხორციელდა, გამგეობის მოქმედება წინ წავა. საქმე გართულდა, სექციები მინდობილ საქმეს ვარგად წაიყვანენ, გამგეობის მოქმედება კი შემაერთებელი ძალა იქნება ყველა სექციებისა.

დ. ხართიძევილის აზრით § I-ს წესდებისა ეხება კერძო საქმეებს და არა მუდმივს, ამიტომ უთუთო საჭირო იქნება წესდების შეცვლა. ახლაც არის სექციები, მაგრამ არა ოფიციალურად. საჭიროა ისეთი პირობები შევქმნათ, რომ ყველას შეეძლოს მუშაობა.

გ. იმნაიძევილს შემცდარად მიაჩნია ზურაბიძევილის აზრი, რომ ვითომც ინსტრუქცია ეწინააღმდეგებოდეს წესდებას. რადგან საქმე გართულდა გამგეობა მარტო ვერ შესძლებს რთულ საქმეების გამტარებას; მისთვის საჭიროა დახმარება და სექციებიც ნაძღვილ დახმარებას გაუწევენ. ერთი მოუვლის და ვაუძღვება სკოლის საქმეს, მეორე ბიბლიოთეკების, მესამე გამომცემლობას იკისრებს და საქმეს გაიჩარება. თუ ყველა სექციის დაწესებას არ მიიღებს კრება, ორი სექცია მაინც დაწესდეს: სასკოლო და საგამომცემლო.

დ. დუბაძემ აშბობს, რომ ხარკოვისა და კიევის წ.ვ. საზოგადოების გამგეობაც სექციებად არიან დაყოფილნი და იმათი საქმეს ვარგად მიდის. იქ ამნაირ დაყოფას ნიადაგი აქვს; იქ ფულიც ბევრი აქვთ და თანავარგობით მუშავენ ბლომად არიან. თუ ჩვენშიაც არიან გულშემადგვიარნი და გულთ იმუშავენ, ძრიელ ვარგი იქნება დავაწესოთ სექციები და ჩავაბაროთ საქმე. თუ სექციების დაწესება წესდებით არ შეიძლება, კომისიები დავუქმებოთ.

ფ. ყადაშაძის აზრით გამგეობა დაფვირთულია სხვა და სხვა საქმეებით. სექციების საშუალებით მიეცით ფართო მასხას იპრობონ. თუ არაფერს გააკე-

11
თებენ, არას დაგვაკლებენ.

ვ. ცაგარლის ფიქრით რაც უფრო მეტი შემადგენელთა იქნება, მით უფრო ნაკლებად კეთდება საქმე. აუცილებლად საჭიროა სასყიდელი გავიღოთ იმ შირების დასაჭილოვებლად, რომელთაც უნდა განავონ საქმეები. ერთი ან ორი ვაცი უთუთ უნდა იყოს გამგეობაში კამაგირიანი. მაშინ შეგვემლება საქმეს მოვხოვოთ. აი ამ რიგად უნდა შეიცვალოს წ.ვ. საზოგადოების საქმის გამგებლობა და არა რაღაც ინსტრუქციით და სექციების დაწესებით.

თავმჯდომარე: კრებასა ვსთხოვ გადასწყვიტოს, სექცია არის საჭირო, თუ არა? თუ საჭიროა წესდება ამის ნებას გვაძლევს, მხედველობაში მიიღო - დღე აგრეთვე წესლების მე I-მ მუხლიც, იქნება იმით ვისარგებლოთ.

ვახტანგ ლამბაძის აზრით სექციები აუცილებლად საჭიროა. ყოველ წლებით გამგეობას საყვედურს ვუცხადებთ-არ გიმუშავენიათ, არაფერი გავიკეთებიათ. თუ მუშა ხალხი გყვავს სექციებში მუშაობა გაჩაღდება. რად განაც გამგეობის წევრნი დაჯვითული არიან სხვა და სხვა საქმით, ზოგი საქმე შეუფრხებულია; მავალითად ბეჭდვითი საქმე, გამოძცემლობა. სხვა დარგშიაც ასეა. საჭიროა ყველამ მივიღოთ მონაწილეობა და ყველა უბრალო საყვედურებს თავი დაეანებოთ.

ი. რაფიშვილს სასარგებლოდ მიაჩნია სექციების დაწესება. წ.ვ. საზოგადოების საქმეები თან და თან იზრდება და რთულდება. ამას გაძლოდა უნდა. ამასთანავე სანუგეშო მოვლენის მოქმე ვართ: მრავალი ახალგაზღობა გვეზრდება. ეს ახალგაზღობი იმუშავენ და სექციების ნაყოფს მოიჭაბენ. მისი აზრით წესდება ნებას გვაძლევს სექციების დაწესებისა.

ნ. ჭანდიერი სექციების დაწესების მომხრეა და წესდებაში შესაფერი მუხლის წაკითხვით ასაბუთებს, რომ ინსტრუქცია წესლების მუხლებს არ ეწინააღმდეგება.

რ. ვაბაშვილის აზრით პრინციპიალურად სექციებად დაყოფა მნიშვნელოვანია, მავრამ ფაქტურად აქედან არაფერი ვაძოვა. უნდა მცოდნე შირები ავარჩიოთ და თან ისეთები, რომელნიც დაჯვითული არ იქნებიან სხვა და სხვა საქმეებით. თორემ საქმე არ წავა წიხ. ინსტრუქციას არაფერის მხრით ნიადავი არა აქვს. საქმე ფართოვდება და ამისათვის ყოველდღიური მუშაობა საჭირო. მამასაღამე თუ რეორგანიზაცია საჭირო, ისა სჯობია ღრი ან საში ვაცი ვიპოვებოთ თავისუფალი, ჭილღო დავუნიშნოთ, საქმე ჩავაბაროთ და მოვხოვოთ ვიდევ.

ინოვაციური ტექნოლოგიების ფიქრით სექციების დაარსება ძირითად ვარგია. მაგ -
რამ ჯამაგირი ვი უნდა დაეხმოს სექციებში მომუშავე ორ პირს მანის.

დ. ხარტიშვილი წინააღმდეგია სექციების დაწესების; სჯობია, გამგეობის წევრთა რიცხვი გადიდდეს და გამგეობაშიც ჯამაგირიანი პირები იყვნენ.

დ. ვარნაძის აზრით გამგეობის შექმნის უნდა მიეცეს განსაკუთრებული ყურადღება. ჯამაგირი უნდა დაეხმოს გამგეობის წევრებს, მაშინ საქმიანობა გაიზარდება. გამგეობის რეორგანიზაცია საჭიროა და თან და თანობით უნდა გადავიღოთ ინსტრუქციაზე.

ი. ბარათაშვილი განმარტავს, რომ სექციების დაწესება ძირითად ვარგია მოფიქრება და ფრიად საჭიროა მისი შექმნა; წესდება ნებას გვაძლევს ინსტრუქციები დავაწესოთ და ცალკე კომისიები დავაარსოთ. გამგეობის წევრებისთვის ჯილდოზე ლაპარაკი სულ შეუძლია, რადგან ჩვენ მაგის შეძლება არ გვაქვს.

ა. მღვივანის აზრით სექციები საჭიროა და თუ საზოგადოებას შეეძლება ექნება, გამგეობა ჯამაგირიანი პირებსაც მოიწვევს სექციებში სამუშაოთ.

დ. ვარიჭაშვილი ამბობს, რომ წარმოდგენილი ინსტრუქციის ძალით, სექცია ახალი ორგანოა; ამიტომ მისი დაწესება საზოგადოების წესდების დარღვევა იქნება. სჯობია: "სექცია" შევცვალოთ "კომისიით." კომისია ავირჩიოთ სამი წლით. თუ ვაამართლა ჩვენი იმედი, ვიღვე ავირჩიოთ. მხოლოდ კომისიის დადგენილება უთუთ დადასტურებული იქნება გამგეობისა - გან, რადგან ყველაფერში და ყველასთან შესახის მგებელი გამგეობა არის.

ქალაქ მესხიშვილის აზრით დ. ვარიჭაშვილის წინადადება რომ მივიღოთ, მაშინ ინსტრუქცია უნდა უარყვით. სექციებს თუ უფლებას არ მივცემთ თავის ნებით გადასწყვიტონ მათ დებულებაში მოქცეულ საკითხები, საქმე არ გავითვლება. სიწყევებს "კომისიას" და "სექციას" ერთი და იგივე მნიშვნელობა აქვს და ინსტრუქცია სავსებით შეესაბამება წესდების მუხლებს, ამიტომ იგი მიღებულ უნდა იქნას.

თავმჯდომარემ საკითხი გამორკვეულად გამოაცხადა და კენჭი უყარა. კრებამ დაადგინა, რომ წარმოდგენილი ინსტრუქცია არ ეწინააღმდეგება საზოგადოების წესდების მუხლებს.

ამის შემდეგ კრება შეუდგა ინსტრუქციის მუხლობრივ ვარჩევას.

122
წაკითხულ იქმნა პირველი მუხლი: " სექციები და საკითხები, რომ -
ლებიც გამგეობაში აღიძვრიან, ნაწილდება: ა/ გამგეობისა და ბ/ გამგე
ობის ხუთის სპეციალურის სექციის შორის.

რ. გაბაშვილი ამჟღავნებს, რომ ეს მუხლი ეწინააღმდეგება წესდებას.
სექცია მოწინააღმდეგე ორგანიზაციას არის დასახული. კონფლიქტი რომ მოხდეს.
ამიტომ საჭიროა რედაქცია გამოიცვალოს.

დ. ვაჩნაძე ამბობს, რომ სექცია სამეურნეო საზოგადოებასთანაც მუშა -
ობს, მანკრამ ყოველივე საქმე საბჭოს დადასტურების შემდეგ მოჰყავს
სისრულეში. აქ კი ისე გამოდის, რომ სექცია საბოლოოდ სწყვეტავს საქ-
მეს; ეს, რასაკვირველია, წესდების წინააღმდეგია.

დ. ხართიშვილი აზრით სექცია ვასუხისმგებელი უნდა იყოს მხოლოდ საზო
გალო კრების წინაშე და არა გამგეობის. რაც შეიძლება მეტს თავისუფლე
ბას უნდა გრძნობდნენ სექციებში მომუშავენი და მაშინ საქმეს წინ წაი
წევს.

ა. მდივანის განმარტების შემდეგ, რომ საზოგადოება გამგეობის დასახ-
მარებლად ირჩევს წევრებს და ეს წევრები ნაწილდებიან სექციებად, ხმის
უმეტესობით პირველი მუხლი მიღებულ იქმნა უცვლელად. აგრეთვე უცვლე -
ლად მიღებულ იქმნა შემდეგი მუხლები: 2 და 3.

წაკითხულ და მიღებულ იქმნა მე-4 მუხლი ამ გვარად: " სპეციალუ -
რის საკითხების ყოველმხრივ შესახებ საზოგადოებრივ სპეციალურ გადაწყვეტილება-
თა განსახორციელებლად საზოგადოების გამგეობასთან არსდება შემდეგი
სექციები." და სხვა.

§ 5.

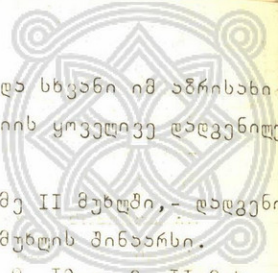
დ. ხართიშვილი წინააღმდეგია იმისა, რომ საადმინისტრაციო სექციაში
ირჩეოდეს ორი წევრი გამგეობისა. იმის აზრით საადმინისტრაციო სექცია
სულ მეტია. მის ფუნქციებს სულ ადვილად შეასრულებს თვით გამგეობა.
გარდა ამისა სექცია თითონ უნდა ირჩევდეს თავის თავმჯდომარეს და არა
გამგეობა ნიშნავდეს.

ცინცაძის აზრით გამგეობის წევრს სექციაში ვეფოს უფლება უნდა ჰქო
ნდეს, რომ სექციამ თავის უფლებას არ გადააჭარბოს.

მ. მიქელაძემ აღნიშნა, რომ ეს შემდეგ მუხლი არის ვარკვეული.
ამის შემდეგ ერობმად მიღებულ იქმნა მე-5, 6 და მე-7

№ 8.

ამ მუხლის ძალით სექცია დამოუკიდებლად აკეთებს ნაკისრ საქმეებს

ი. რაჭიშვილი, მ. მესხიშვილი, რ. ვაბაშვილი და სხვანი იმ აზრისაში არიან, რომ გამგეობა უნდა აღასწურებდეს სექციის ყოველივე დადგენილებას, რადგან ვასუხის მგებელი გამგეობაა.

რადგან გამგეობის ეს უფლება გამოთქმულია მე II მუხლში, - დადგენილიქმნა, რომ მე-8 მუხლს წინ მიუძღოდეს მე II მუხლის შინაარსი.

ამის შემდეგ კრებამ უცვლელად მიიღო მე 8, 9, 10 და მე II მუხლები.

მე II მუხლი კრებამ მიიღო დამატებით და "სხვა".

მე-13 მუხლში სასკოლო სექციის მოვალეობა *ა-ნი კონსტიტუციის/ბიო*
მასწავლებლების მოწვევისა და დათხოვნის შესახებ (კრებამ ასე შესცვალა: "სექცია ასახელებს მასწავლებლების კანდიდატებს, გამგეობისთვის წარსადგენად, ხოლო გამგეობა ირჩევს და ამტკიცებს თანამდებობაზე." დათხოვნის შესახებაც ასევე.

მე -14 მუხლიდან გამორიცხულ იქმნა შენიშვნა: "სხვა რომელიმე სექციის მიერ მოწონებული წიგნი იბეჭდება იმავე სექციის თანხით."

მე-15 და მე-16 მუხლები უცვლად მიიღეს. *მე-15-ის შესახებ განმარტება უკანასკნელი კრება-ზე. ამ ჩუბს იმსახურებს პრეზიუმე და ჩამოყალიბდა იქმნა.*

4 საათზე და 15 წუთზე კრება შესწყდა.
სექციების წევრების ასარჩევად, ხარკო-აღრიცხვის განსახილველად და ახალ წევრთა მისაღებად. კრების გაგრძელება დაინიშნა კვირას, I-ლ დღევამდრისთვის.

კრების გაგრძელება I კრიტიკულობისთვის.

კრება გაიხსნა 12 საათზე, თავმჯდომარეობდა გ.ნ. ყაზბეგი, დაეწრო 40 წევრი. წაკითხულ იქმნა წინა კრების ოქმი, რომელიც კრებამ უცვლელად დაამტკიცა.

ამის შემდეგ კრება შეუდგა სექციების წევრების არჩევას.

პ. კვიციანიშვილის აზრით, რომ არჩევნებს შემთხვევითი ხასიათი არ მიეცეს, საჭიროა მოფიქრება და გულდასმით მოქმედება. დღევანდელ კრებაზე ხალხი ცოცხაა, ამიტომ სჭოგია სექციების წევრთა არჩევა მომავალ წლისათვის გადაიღოს; მაშინ კრება მრავალ რიცხოვანი იქნება და არჩევნების უფრო მოფიქრებულად მოხდება. ახლა თვითონ გამგეობამ მიიწვიოს სექციის წევრები დროებით.

თავმჯდომარე აუცილებლად საჭიროა სექციებმა ახლავე დაიწყონ მუშაობა; თუ წევრების არჩევა გადავდეთ, მაშინ ერთი წელიწადი დაგვეკარგება.

ს. გაბუნია (არჩევნების გადაღების წინააღმდეგნი არიან, რადგან საფუძველი არ არის იმისა, თითქოს მომავალი წლის კრება უფრო მრავალრიცხოვანი იქნება.

მ. გუელიძე ვიკალიშვილის აზრს, რადგან კრებაზე ძირილ ცოცხა დამსწრე და ასარჩევი კი ოცი წევრია. ამას გარდა ემკობინება, თუ წევრები თვითონ განაცხადებენ, ვის სურს მუშაობა; დღეს კი მალა უნებურად ისეთებიც უნდა აირჩიოს, რომელთაც ეს სურვილი არ გამოუცხადებია. შემდეგ რამდენიმე შირმა ილაპარაკა; ზოგი არჩევნების გადაღებას თხოულობდა, ზოგი კი მომხრე იყო იმ აზრისა, რომ ახლაცე მომხდარიყო არჩევნები.

თავმჯდომარემ საკითხი გამორკვეულად გამოაცხადა და კენჭი უყარა ორ წინადადებას აირჩიეს სექციების წევრები, 2. არჩევნები მომავალ საზოგადო კრებისათვის გადაიდოს. კრების უმრავლესობამ შირველი წინადადება მიიღო.

სექციებში არჩეულ იქმნენ:

სასკოლო სექციაში: გ. იმნაიშვილი, მ. ქარუმიძე, ალ. მიქაბერიძე, სეთ იაშვილი და ივანე ზურაბიშვილი; საგამომცემლოში: ე. ავალიშვილი, ივანე მაჭავარიანი, მიხელ გელევანიშვილი, ვახტანგ დამბაშიძე და გრიგოლ ყიფშიძე; ბიბლიოთეკებისა გომართელი, ვასილ ვახიძე, და იოსებ მაჭავარიანი; სამუშეუბო სექციაში: დევანოში ვეველიძე, ექვთიმე თაყაიშვილი, ალექსანდრე სარაკიშვილი, დავით ჯორჯაძე, ვასილ ყიფიანი და ი. სონღულაშვილი.

შემდეგ ერთხმად დაამტკიცეს 1913 წლის სავარაუდო შემოსავალ-გასავალი და ახალი წევრების სია.

კრება ნაშუადღევს მ საათზე დასრულდა.

თავმჯდომარე *ქ. ვაზაძე*

კრების მდივანი { *სომ. ვაქაშვილი*
ქაიხარიაძე }

19

Երևան

Երևանի քաղաքի քաղաքապետարանի 1912 թ. 14 հունիսի 14-ի որոշումով

- 1- Վրացական Կոմիտեի
- 2- Վրացական Կոմիտեի
- 3- Վրացական Կոմիտեի
- 4- Վրացական Կոմիտեի
- 5- Վրացական Կոմիտեի (Երևանի քաղաքի քաղաքապետարանի)
- 6- Վրացական Կոմիտեի (Երևանի քաղաքի քաղաքապետարանի)
- 7- Վրացական Կոմիտեի (Երևանի քաղաքի քաղաքապետարանի)
- 8- Վրացական Կոմիտեի
- 9- Վրացական Կոմիտեի (Երևանի քաղաքի քաղաքապետարանի)
- 10- Վրացական Կոմիտեի
- 11- Վրացական Կոմիտեի
- 12- Վրացական Կոմիտեի
- 13- Վրացական Կոմիտեի
- 14- Վրացական Կոմիտեի
- 15- Վրացական Կոմիտեի
- 16- Վրացական Կոմիտեի
- 17- Վրացական Կոմիտեի
- 18- Վրացական Կոմիտեի
- 19- Վրացական Կոմիտեի
- 20- Վրացական Կոմիտեի
- 21- Վրացական Կոմիտեի
- 22- Վրացական Կոմիտեի
- 23- Վրացական Կոմիտեի
- 24- Վրացական Կոմիտեի (Երևանի քաղաքի քաղաքապետարանի)
- 25- Վրացական Կոմիտեի
- 26- Վրացական Կոմիտեի (Երևանի քաղաքի քաղաքապետարանի)
- 27- Վրացական Կոմիտեի (Երևանի քաղաքի քաղաքապետարանի)
- 28- Վրացական Կոմիտեի
- 29- Վրացական Կոմիտեի

30 *Vrublyt Ubaw Namoidatur e Marak*

31 *3uyhroo 5-7n*

32 *g. hngozh*

33 *g. l' h g m e z*

34 *g. hngozh*

35 *g. hngozh*

36 *g. hngozh*

37 *g. hngozh g. hngozh*

38 *g. hngozh*

39 *g. hngozh g. hngozh*

40 *g. hngozh g. hngozh*

41 *g. hngozh g. hngozh*

42 *g. hngozh g. hngozh*

43 *g. hngozh*

44 *g. hngozh g. hngozh*

45 *g. hngozh g. hngozh*

46 *g. hngozh g. hngozh*

47 *g. hngozh g. hngozh*

48 *g. hngozh g. hngozh*

49 *g. hngozh g. hngozh*

50 *g. hngozh g. hngozh*

51 *g. hngozh g. hngozh*

52 *g. hngozh g. hngozh*

53 *g. hngozh g. hngozh*

54 *g. hngozh g. hngozh*

55 *g. hngozh g. hngozh*

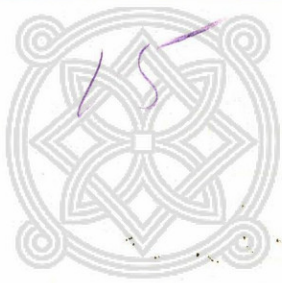
56 *g. hngozh g. hngozh*

57 *g. hngozh g. hngozh*

58 *g. hngozh g. hngozh*

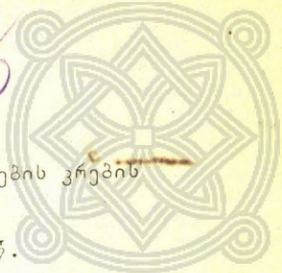
59 *g. hngozh g. hngozh*

60 *g. hngozh g. hngozh*

62 V. g. j. h. g. y. z. w. 3
 63 b. g. u. z. g.
 64 n. a. n. s. u. l. z.
 65 3. h. b. n. z.
 66 3. f. u. b. n. z. -
 67 w. d. u. p. l. z.
 68 2. l. b. n. z.
 69 2. h. g. y. z. w. 3
 70 2. g. y. z. w. 3
 71 t. o. n. z. y. z. w. 3
 72 2. b. n. z. y. z. w. 3
 73 2. d. n. z. y. z. w. 3
 74 2. s. z. y. z. w. 3
 75 n. h. z. y. z. w. 3

16

ქ.მ.წ.ვ. გამავრცელებელი საზოგადოების კრების

ოქმი 14 გიორგობისთვის 1918 წ.

კრება გახსნა საზოგადოების თავმჯდომარემ გ.ნ. ყაზბეგმა 12 საათზე და 45 წუთზე, დაესწრო 78 წევრი; ამითი 7 წევრი გამგეობისა, II წარმომადგენელი განყოფილებათა: კავკავის მკვილევრი, გორის-თ. რაჭივა - შვილი, ჭიათურის-ა. მითაიშვილი და კიკია აბაშიძე, ვახტანგ-გ. კვიციანი-შვილი, სიღნაღის-გ. ჯანდიერი, სამხრედლის-მ. ჭორბეულიძე, ლიხაურის-გ. ურუშაძე, სოხუმის-ნინო თურქია და გ. მახარაძე, ბათუმის-დ. სიგუა.

თავმჯდომარე მიესალმა კრებას, მადლობა გამოუცხადა ყურადღებისა და თანავრძობისთვის და აღნიშნა, რომ ღღეს შირველად ესწრებიან წ.ვ. საზოგადოების კრებას განყოფილებათა ოფიციალური წარმომადგენლები; ამის შემდეგ თავმჯდომარემ კრებას მოახსენა: „წლევანდელი ჩვენი კრება უნდა დავიწყოთ სამსუბარო ხსოვნით ჩვენი საზოგადოების გადაცვალებულ წევრთა: ალ. ხახანაშვილის, ეგნაყე ხრამელაშვილის, არჩილ ჭორჭაძისა და ანტონ ფურცელაძისა!“

ამ განხვეწებულებმა დაიმსახურეს ჩვენი შაფივისცემა თავიანთი ნაყოფიერი მუშაობით საზოგადოების სასარგებლოდ. ამას გარდა ა. ხახანაშვილმა შემოსწირა წ.ვ. საზოგადოებას მთელი თავისი ქონება, რომელიც, თმცა ჯერ სავსებით გამოჩრკვეული არ არის, მავრამ როგორც დაახლოვებით ვიცით, 40 ათასს მანეთს აღემატება. ხოლო ევ. ხრამელაშვილმა და არ. ჭორჭაძემ შემოსწირეს თავიანთი ნაწერები და თბზულებანი. - წელს კავკავის სკოლას შესრულდა 28 წელიწადი ^{კავკავის სკოლის დასნა მუშაუ} ~~დავის არსებობისა~~. მივულოცოთ, ბაწონებო, კავკავის განყოფილების წარმომადგენელს ეს ღღესასწაული და შაფივისცემით მოვიგონოთ ჩვენის საზოგადოების გამორენილი მუშაკი-მიხელშაალის ძე ყიფიანი, რომელმაც თავის უახგარო შრომით შექქმნა ეს სკოლა“ „საუკუნოდ იყოს ხსოვნა მოხსენებულ შირთა ქ.მ.წ.ვ. გამავრცელებელი საზოგადოების ისტორიაში.“

კრებამ ფეხზე წამოდგომით შაფივი სცა მოხსენებულ შირთა ხსოვნას. თავმჯდომარემ გამოაცხადა შემდეგი წეს-რიგი კრებისა: I/ მოხსენება გამგეობის მოქმედების შესახებ, 2/ მოხსენება სარევიზიო კომისიისა 1912 წლის ანგარიშის შესახებ, 3/ გამგეობის შასუხი სარევიზიო მოხსე-

ნების გამო, 4/ ანგარიშის გარჩევა და დამსჯილობა, 5/ ინსტრუქციის გარჩევა და დამსჯილობა, ~~6/ მოხსენება ძველი ვალუტის განადგობის შესახებ~~ 6/ სავარაუდო ხარჯთ-წარიცხვა IVIM წლისა და 7/ ახალ წევრთა მიღება.

სარევიზიო კომისიის ^{თავმჯდომარე} ა. ლულაძემ უსაყვედურა გამგეობას, რაგომ განხილვებში სარევიზიო კომისიის მოხსენება არ იყო აღნიშნული. მისი აზრით გამოცხადებული წეს-რიგი კრებისა უნდა შეიცვალოს და პირველად უნდა წაკითხულ იქნას სარევიზიო კომისიის მოხსენება.

თავმჯდომარე: ჩვენი უფლებაა წეს-რიგი დავაწესოთ და თქვენი მოთხოვნა მუცად მიგვარჩია. ა. ლულაძე ისევ თხოულობს სიწყევას წეს-რიგის შესახებ. თავმჯდომარე ნებას არ აძლევს.

ი. რამიშვილი კითხულობს, რაგომ ილიასელი ფილისის მამულის შესახებ არ არის რა მოხსენებაში.

ოლეა ალუაძე თხოულობს დღესვე გაირჩეს საკითხი ილიას სახლის შესახებ. მას ვაგებულები აქვს, რომ გამგეობამ განვიხილოთ თხოვნა შეიქნას და სახლის გაყიდვა შეაჩერებინა. საჭიროდ მიაჩნია ვიცოდეთ, რა მდგომარეობაშია ახლა ეს საქმე.

თავმჯდომარის ამბანაკი ალ. მდივანი ამოწმებს, რომ გამგეობის თხოვნით განვიხილოთ სახლის გაყიდვა შეაჩერა. მართალია, ქალები შეგვიპირდნენ დახმარებას და ფულის შეგროვებას, მაგრამ ~~აქ სავარაუდოდ, რაგომ~~ ^{აქ სავარაუდოდ, რაგომ} ~~ესი ვაპროუბილი~~ ^{ესი ვაპროუბილი} ვ. საშოვალეობას კი თავისუფალი თანხა არა აქვს.

გამგეობის წევრის შ. მიქელაძის აზრით კარგი იქნება ამ საკითხის შესახებ მსჯელობა ვიქონიოთ მაშინ, როცა სავარაუდოდ მამულის შესახებ გვექნება ბაზი. კრება დავთანხმებთ ამ წინადადებას, და თავმჯდომარის ვანკარგულებით საქმისმწარმოებელმა წაკითხვა მოხსენებები იმ რიგში, როგორც ეს ზემოთ არის აღნიშნული.

თავმჯდომარე წინადადება მისცა კრებას-გამოსთქვან თავის აზრი მოხსენებათა შესახებ.

გერასიმე იმნაიშვილი უკვირს, რაგომ ანგარიშში არ არის მოხსენებული, ანაზღვიან სკოლაში სამლო სკულს თუ არა და თუ ანაზღვიან, ვინ ანაზღვილის. მოითხოვა, რომ შემდეგში ეს ხაკლი გასწორებულ იქნას.

თავმჯდომარე ეს ანგარიშს შეეხება. მე ვთხოვთ ჯერ მოხსენებების შესახებ ილაპარაკოთ და მერე ანგარიშისა. ხოლო თუ მოხსენების შესახებ არა

ვის აქვს საოქმელი, მაშინ ანგარიშზე გადავიღეთ.

17
მაშვე მეხსიძვილის აზრით, რადგან საჭევრო ფულის შემცირების შესახებ ანგარიშში არაფერია, სკობს ახლა ვილაშარაკოთ ამის შესახებ. მას არ ესმის, რას ნიშნავს გამგეობის მცირე მოხსენება ასეთი რთული საკითხის შესახებ. ეს საკითხი ალბად კომისიის უკანასკნელ კრებაზე გაიჩინა, რომელსაც ის სამჭუბროდ ვერ დაესწრო; თხოულობს აუხსნან, რატომ წინაღობა არ მიაწოდეს კომისიას გასარჩევად ეს საკითხი.

აღ. შლივანი. მართალია, კომისიის მხოლოდ უკანასკნელ კრებაზე გადაწყდა ეს საკითხი. წინა კრებებზე კომისიამ შეუძლებლად დაინახა წესდების შეცვლა, და ამიტომ არ გარჩეულა ბოლომდის. წევრილმანი შეცვლაც ვი შეუძლებლად მიგვარინა; ~~რადგან კავშირია~~ ^{რადგან კავშირია} შევი სიფრობილუ გვმართებს, ჯერ ისიც არ ვიცით, როგორ დაბოლოვდება კავკავისა და ქუთაისის საქმე. —

ამას მოჰყვა ვრცელი კამათი ამ საკითხის შესახებ. მ. მეხსიძვილი, ი რამიძვილი, დ. ხართიძვილი, ვ. ჯაფარიძე, მ. გულიძვილი და ჭანჭურია ამტკიცებენ, რომ აუცილებლად საჭიროა საჭევრო ფულის მანეთამდე შემცირება. მაშინ ჩვენს საზოგადოებაში შემოვა ფართო მასსა, რომელიც შემოიჭანს მეფე ძალას, გააცხოველებს მოქმედებას და საზოგადოების საქმიანობასაც მეფეს სიცოცხლეს მისცემს. გარდა ამისა ხალხის აქ შემოსვლას, მათ მონაწილეობის მიღებას საზოგადო საქმეში აღმზრდელი მნიშვნელობა ექნება; ამიტომ უმჯობესია 3000 მანეთიანი წევრი იყოს, ვიდრე 1000 წევრი სამ მანეთიანი. ზოგს ეშინია ხალხისთვის ფართოდ ვარების გაღება; ფიქრობენ, ვითომც ამით რაიმე საფრთხე მოელოდეს საზოგადოებას. მცირე ცვლილება საშიში არ არის; მთავრობა ^{მთავრობა} ყურადღებას არ აქცევს; მისთვის სულ ერთია მანეთი იქნება საჭევრო თუ სამი მანეთი. ზოგის აზრით, უმჯობესია დავრჩეთ ისევე ძველს პირობებში, შავრამ ეს ხომ საღათას ძილი იქნება; საჭიროა ერთხელ და სამუდამოდ თავი დავახსნიოთ საღათას ძილს. გამგეობა ძოვალე იყო ეს საკითხი კარვად შეესწავლა და ვრცელი მოსაზრებანი წარმოედგინა საზოგადო კრებისთვის, მაგრამ მან ეს არ დასრულა; გამგეობა არ ასრულებს კრების დავალებას ისე, როგორც ამას საქმე მოითხოვს. ისე ვი ეფსება, რომ ყველა მომხრეა საჭევრო ფულის შემცირებისა. ამიტომ სკობს ახლავე გადასწყადეს ეს საკითხი. ამასთანავე ხართიძვილმა წარმოადგინა ცივირები, თუ რამდენი წევრი აკლდება საზოგადოებას ყოველ წლებით და აქედან ის დასკვნა გამოიყვანა; ~~რომ საჭევრო მანეთი ცოფილიყო~~ ^{რომ საჭევრო მანეთი ცოფილიყო} ^{ვიტსიანი} ²⁰ ~~ყო~~, მაშინ არ დაავლდებოდნენო. ზოგს სახალხო უნივერსიტეტი მოჰყავს მაგალითად, რომ თუმცა იქ საჭევრო მანეთია, მაგრამ ფართე მასსა მაინც არ ეწერებაო. ეს საბუთი აქ მოხაჯანი არ არის, რადგან იქ სხვა მდგომარეობაა, აქ სხვა. წ.ვ. საზოგადოებას სხვა წრადიციები აქვს და მეფე.

სიმშაფია და ხიყვარული მოშობულიო.

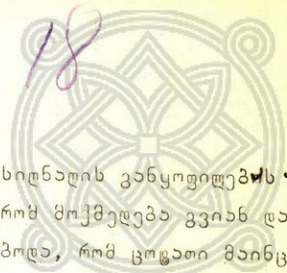
ივ. რაჭიშვილის, ს. ჭარუაშვილის, ვიფა აბაშიძის, შ. მიქელაძის, ვასილ
რცხილაძის, ი. როსტომაშვილის და დ. კარიჭაშვილის აზრით დღეს ისეთი
პირობებია, რომ წესდებაში მცირელი ცვლილების შეყვანაც კი უნდა სა-
ხიფათოა; საწევრო ფულის შემცირება ხომ უთუთო წესდების შეცვლას გულის
ხმობს. წინაღ საწევრო ექვსი მანეთი იყო, მუდამ თხოულობდნენ, რომ ეს
გადასახადი განახევრებულიყო. გამგეობა და საზოგადოების წევრთა უმ-
რავლესობა მუდამ დიდის სიფრთხილით ევიდებოდა ამ მოთხოვნილებას და შე-
საფერ ღროს უცდიდა. ავი, როცა ღრო დადგა შესაფერი, წესდებაშიაც შევი-
ჭანეთ ცვლილება და საწევრო ფულიც შევამცირეთ.

შემდარია, ის,, ვინც ფიქრობს, რომ ვითომ ვინმეს ხალხის შემოსვლი-
სა ემინოდეს; ამა^{რბ} რქნება იმისთანა, რომ ფართე მასხას ერიდებოდეს,
ხალხს გაურბოდეს; იმისი წინააღმდეგი იყოს: ეს პირდაპირ შეურაცხოფაა.
მოვიდენ კრებებზე, მიიღონ მონაწილეობა საქმეების განხილვაში, და მშ-
ლელი არავინ არის. საწევრო ფულის შემცირებას შესაძლებელია მოჰყვეს
ცული შედეგი: მთავრობა დიდ ყურადღებას აქცევს იმას, თუ რამდენია სა-
წევრო ფული, რადგან ამაზეა დამოკიდებული თვით საზოგადოების შემადგენ-
ლობა. ამასთანავე არც ისე დიდი გადასახადია სამი მანეთი. საქმე თა-
ხავრძნობაა, საჭიროა მოვალეობის შეგნება ეროვნულ წინ მსვლელობისაღ-
მი. ისა სკობია, ვეცადით ხალხში შევი შეგნება შევიჭანით. ბევრი მაგა-
ლითებია, იმისი, რომ თუმცა მანეთია გადასახადი საწევრო, მაგრამ ფარ-
თე მასხა მაინც და მაინც ისე არ ეჭანება, როგორც ფიქრობენ. ავიღოთ
მაგალითად სახალხო უნივერსიტეტები ფილისში, და ჭიათურაში. პირველად
ბევრი წაუქერა, შემდეგ წევრთა რიცხვი საგრძნობლად შემცირდა; ამ ბოლო
წლებში ^{წინააღმდეგობა} კლებულობს, ხან მაგულაობს, ამიწომ შეუძლებელია დარწმუნე-
ბით ითქვას, რომ წ.ვ. საზოგადოებამ თუ მანეთი ვახადა საწევრო, წევრ-
თა რიცხვი მუდამ მაგებაში იქნებო. ამიწომ სკობია საწევრო ფული ისევ
სამი მანეთი დარჩეს, ჯერ-ჯერობით მაინც.

თავმჯდომარემ საკითხი გამორკვეულად გამოაცხადა და კენჭი უყარა
შემდეგ წინადადებას: "დღევანდელ პირობებში საზოგადო კრება შეხადლოთ
სცნობს საწევრო ფულის შემცირებას, თუ არა."

კენჭის ყრაში მონაწილეობა მიიღო 61 წევრმა, 14 წასულიყო. 47 ხმით
წინააღმდეგ 14 ხმისა, კრებამ დაადგინა: დარჩეს საწევრო ისევ სამი
მანეთი."

ამის შემდეგ თავმჯდომარემ წინადადება მისცა კრებას-განიხილონ ან -
გარიში მუხლობრივ.

I. განყოფილებების შესახებ.

შ. მესხიშვილმა იკითხა რით აიხსნება, რომ სიღნაღის განყოფილებას ^{უზრუნველყოფის სააგენტოს წინა} თავმჯდომარემ ნ. ჯანდიერმა უმასუბა: იმით, რომ მოქმედება გვიან და - ვიწყეთ და არავითარი სახსარი არ მოგვეპოვებოდა, რომ ცოცხალი მაინც დაგვემჩინა კვალი.

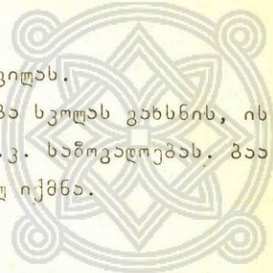
2. სკოლების შესახებ.

სარევიზიო კომისიის წევრნი ა. ლულაძე და დ. დუმბაძე იმეორებენ, რომ სკოლების მდგომარეობა უნუგეშოა; მასწავლებლები გარბიან, რადგან არც ჯამაგირი აქვთ შესაფერი და თვით სკოლაც ძირულ მოუწყობელია: სკამი არა აქვთ, აწვიმთ, ხელსაწყო აკლიათ და სხვა. წინა წლებთან შედარებით ჩვენი სკოლების საქმე დაქვეითებულია; ასახელებენ კავკავისა და ბათუმის სკოლებს. ღირეჯციის სკოლებს თუ შევადარებთ, მაშინ უარესი სურათი დაგვებატება: ღირეჯციას მასწავლებელიც უფრო უზრუნველ ყოფილი ჰყავს და თვით სკოლებიც უკეთ აქვთ მოწყობილი; იქ. თითო განყოფილებაში თითო მასწავლებელია, ჩვენ სკოლებში კი მასწავლებელს სამი ან ოთხი განყოფილება ^{საბინა} და ამიწომ ნაყოფიც ნაკლებია.

ამათ შახუბი გასცეს ლ. ბოცვაძემ და აღ. მღვივანამ: შემცდარი მოხსენებაა, რომ ვითომც ჩვენს სკოლებს მასწავლებლები ^{საბინა} გარბოდნენ. ერთი იყო მხოლოდ მაშამიძე, ^{საბინა} ცალმაშიდან წავიდა, ისიც თავის სოფელში, კახეთში, გადავიდა. წინააღმდეგ, ღირეჯციიდან გადმოდიან ჩვენთან, რადგან ჩვენთან ზნეობრივად უფრო დაკმაყოფილებულნი არიან. დაბუკითებით ^{შევიძინოთ უკეთესი, მსუბიქებენ,} რომ წ. ვ. საშოგადოების სკოლების მდგომარეობა უმჯობესდება; მაგალითები: ყალაშმის სკოლისთვის ახალი სახლი ავაგეთ, მასწავლებლებს ჯამაგირს ვუმატებთ, სკოლებს ხელსაწყო ნივთებს ^{შევიძინოთ უკეთესი} ვუყიდობთ და სხვა. ასე რომ ყოველად შეუძლებელია ჩვენი სკოლების შესახებ იმ დასკვნას დაადგეს ვინმე, რაც სარევიზიო კომისიას უნებებია. არც არც ბათომისა და არც კავკავის სკოლა არ არიან ისეთ მდგომარეობაში, როგორაც ბაყონი დ. დუმბაძე და ან ლულაძე ფიქრობენ.

შემდეგ გამოითქვა სურვილი-სკოლების გახსნის დროს მეტი ყურადღება მიექცეს ისეთ ადგილებს, სადაც ქართულ ენას საფრთხე შეეძლის, როგორც, მაგალითად, სამეგრელოა, საინგილო და ბორჩალოს მაზრა.

საინგილოში თუ სკოლა გაიხსნება, უნდა გაიხსნას არა დაბა კახში, არამედ სხვა სოფელში, სადაც სკოლაზე და მის საჭიროებაზე წარმოდგენაც კი არა აქვთ. ბათომის სკოლა მაშამდიანებისთვის არის დაარსებული, მაგრამ იქ მხოლოდ II მაშამდიანი მოწაფეა, ასე რომ ბათომის სკოლა თავის შირდაპირ დანიშნულებას ვერ ასრულებს. ამიწომ უმჯობესი იქნება

იგი გადადანილ იქმნას სხვა უფრო ^{ზღვრიანი} ~~საინტონ~~ ადგილას.

გამოითქვა აგრეთვე სურვილი, რომ თუ გამგეობა სკოლას გახსნის, ის აღარ დაჰყვეს, რადგან ამით სახელი უწყდება წ.ვ. საზოგადოებას. ბაასის შემდეგ ეს ნაწილი ანგარიშისა დამსჯიციებულ იქმნა.

3. ბიბლიოთეკები.

გამოითქვა სურვილი, რომ წ.ვ. საზოგადოების ბიბლიოთეკებმა მეტი ყურადღება მიაქციონ ქართული წიგნისა და ეურნალ-გაზეთების შექმნას; თორემ ახლა ზოგიერთ ბიბლიოთეკაში ქართული ^{წიგნები} ~~წიგნები~~ ნაკლებად არის.

4. წიგნთ-საცავი და მუზეუმი.

დ. ხართიშვილმა იკითხა, რატომ სისწყმატური ვაჭალოგი არ არის შედგენილი რუსული წიგნებისა და იმ ქართულ გამოცემათა, რომლებიც უკანასკნელ წლებში იქნა შექმნილი. გამგეობას უსაყვედურა მ.ოქროს ფულისა და საბურნუთეს დაკარგვა, დაუდევრობას მიაჩერა ეს მოვლენა და მოითხოვა შასუხი, თუ ვინ არის დამნაშავე. ამასთანავე წინადადება შემოიწვანა მთელი ქონება მუზეუმ-წიგნთ-საცავისა შემოწმებულ იქმნას დავთრებთან.

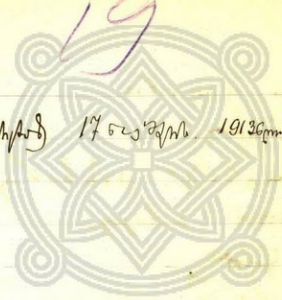
გამგეობის წევრმა დ. კარიჭაშვილმა, რომელსაც საზოგადოების მუზეუმი და წიგნთ-საცავი აბარია, განმარტა, რომ ქრონოლოგიური ვაჭალოგი მთელ ქონებას აქვს; სისწყმატური ვაჭალოგიც არის. მხოლოდ შედრიაშვილის ბიბლიოთეკას, მრევლიშვილისა და ყებევისა და იმ წიგნებს, რომლებიც 1910 წლის შემდეგ იქმნა შექმნილი, არა აქვთ სისწყმატური ვაჭალოგი, რომელიც უთუთ იქნება შედგენილი, მაგრამ ამას დრო უნდა. ამ ყამად არ არის არც ერთი არქეოლოგიური თუ ნუმისმატური ნივთი, რომ ჩაწერილი, არ იყოს. ჩვენ გვაქვს დავთრები, საიდანაც შეიძლება შემოწმებულ იქმნას ნივთების რაოდენობა და სასურველიც არის.

სარევიზიო კომისიის წევრი დ. ღუმბაძე ამოწმებს, რომ წ.ვ. საზოგადოების მუზეუმი ამ ყამად სახუგეშო მდგომარეობაშია; მუშაობა გარაღებულა და ყველაფერი წეს-რიგშია.

ანგარიშის ეს ნაწილიც დამსჯიციებულ იქმნა. საღამოს 5 საათზე კრება შესწყდა. კრების გაგრძელება გადაიღო 17 ნოემბრისთვის, კვირას, დღის II საათზე.

თავმჯდომარე მ. ღუმბაძე

ქვემოთ მოცემული გამგეობის წევრების მიერ

მედიკალური უნივერსიტეტი 1913 წლის მარტი (1/1913) 17 მაისი 1913 წლის

1. კახიანი იმედოვნალი
2. ოსტოიანი ივანე
3. ბერიანი ხატუნაძე (კახიანი)
4. გ. მდინარეძე
5. ბ. ბერიანი
6. გ. მ. ხატუნაძე (სტალინი)
7. ბერიანი დარია, ხად
8. ბერიანი ყაბუჯი
9. ბერიანი ბერიანი
10. ბ. ბერიანი
11. ბ. ბერიანი
12. ბ. ბერიანი (სტალინი)
13. ბ. ბერიანი
14. ბ. ბერიანი
15. ბ. ბერიანი
16. ბ. ბერიანი
17. ბ. ბერიანი
18. ბ. ბერიანი
19. ბ. ბერიანი
20. ბ. ბერიანი (სტალინი)
21. ბ. ბერიანი
22. ბ. ბერიანი
23. ბ. ბერიანი
24. ბ. ბერიანი
25. ბ. ბერიანი
26. ბ. ბერიანი
27. ბ. ბერიანი
28. ბ. ბერიანი
29. ბ. ბერიანი
30. ბ. ბერიანი

პატივსაცემი სტუდენტობა. აუცილებელ საჭიროებებში მხოლოდ კომისიის დანიშვნა. კომისია სპეციალისტებისაგან შედგება.

- 31 2em. ynoznoh
- 32 l. B. 3. 3.
- 33 2m. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 34 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 35 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 36 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 37 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 38 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 39 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 40 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 41 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 42 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 43 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 44 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 45 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 46 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 47 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 48 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 49 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 50 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 51 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 52 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 53 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 54 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 55 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 56 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 57 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
- 58 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or date, including the word "Zanzibar" and "1858".

ო ქ მ ი

ქ.მ.წ.ვ. გამავრცელებელი საზოგადოების წევრთა კრებისა,

17 გიორგობისთვის 1913 წ.

კრება გახსნა საზოგადოების თავმჯდომარემ გ.ნ. ყაზბეგმა 12 საათზე; დაესწრო ხმ წევრი.

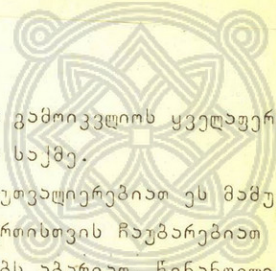
წაკითხულ იქმნა წინა კრების ოქმი, რომელიც შეუსწორებლად დაამტკიცა კრებამ.

თავმჯდომარე: "სარევიზიო კომისია თხოულობს კომისიის დანიშვნას საგურამოს მამულის ვითარების გამოსაკვლევად; გამგეობა თავის მხრივ სიამოვნებით ეგებება ამ წინადადებას. ვთხოვთ გამოთქვას თქვენი აზრი ამ საკითხის შესახებ".

ნ. ჭრელაშვილის შეკითხვის გამო, თუ რამ აიძულა სარევიზიო კომისია ამ აზრზე დამდგარიყო, დ. ღუმბაძემ, როგორც სარევიზიო კომისიის წევრმა, განმარტა, რომ მათ საქმეები და ანგარიშები გადაშინებს, მაგრამ იქიდან ვერ გაიგეს, რა მდგომარეობაშია ახლა საგურამოს მამული. დიდებულ ილიას მამულს მეტი ყურადღება უნდა მივაქციოთ და რამდენათაც ვი შეიძლება გავაუმჯობესოთ. ჩვენ არ ვიცით, საქმე უკეთესობაში შედის თუ უარესდება. ამიწმომ საჭიროდ მიგვაჩნია დაინიშნოს კომისია, რომელიც საქმის გარემოებას დაწვრილებით გამოიკვლევს.

თავმჯდომარე: საგურამოს მამულის მოვლა-მანჯრონობა აბარია გამგეობის წევრს ალექსანდრე ყიფშიძეს, რომელიც, სამწუხაროდ, ამ წამად შფილისში არ არის, რომ ყოველივე განმარტება მოგვცეთ. ყოველ შემთხვევაში ჩვენ, როგორც მოგახსენეთ, უარს არა ვართ კომისიის დანიშვნისა.

ვლ. ცაგარელის აზრით ახლანდელი მოიჭარადრები მამულისა მეტად შევიწროვებულნი არიან იმ შირობებით, რომელიც მათ საზოგადოებასთან აქვთ დადებული, საჭიროა შეღავათი მიეცეთ. ისინი თვითონაც ცდილობენ საქმის გაუმჯობესებას, რადგან მოვალედ სთვლიან თავიანთ თავს მაგრამ ბევრი მიზეზია ამის დამაბრკოლებელი; განსაკუთრებით ხელს უშლის მათ სარწყავი წყლის მოწყობის გეგმა. აუსილებელ საჭიროებად მიაჩნია კომისიის დანიშვნა. კომისია სპეციალისტებისაგან უნ-

და იქმნას არჩეული; მან დაჭვრილებით უნდა გამოიკველიოს ყველაფერი და მოაწესრიგოს ბაღის, ხანერგეს და წყლის საქმე.

რ. გაბაძვილის და დ. ვაჩნაძეს პირადათ დაუთვალეირებიათ ეს მამული. მამული ვაპარფუხებუღია, რადგან ჯერ ერთისთვის ჩაუბარებიათ იგი, მერე მეორესთვის და ახლა კიდევ სხვებს აბარიათ. წინანდელი მთიჭარადრენი მამულით მხოლოდ სარგებლობდნენ და შიგ არაფერს აკეთებდნენ. თუ რაზე გაკეთებულა, ისევ ახლანდლებს გაუკეთებიათ, და ამიწვამ უკვირთ, რას უსაყვედურებს მათ სარევიზიო კომისია. ახლანდელი მთიჭარადრენი მუშაობენ ისე, როგორც უბრალო მუშები; სრულე - ბით არ ეფყობათ, რომ ისინი მთიჭარადრენი არიან. მაგრამ იმათის აუფანელის შრომიდანაც არა გამოდის რა, რადგან ძრიელ ცუდ შირო - ბეგში უხდებათ მოქმედება. ილიას მამულს მოგების თვალთ ნუ ვუყუ - რებთ, საჭიროა მთიჭარადრეებს მეფი ყურადღებით მოექცეთ, დახმარე - ბა აღმოკურინოთ და თუ შესაძლებელია ის ხარჯი, რომელიც ამ მამულ - შიეა გაწერილი, სრულეებით მოვსპოთ და ამით შეძლება მივცეთ მამულის გაუმჯობესობისა. შემდეგ მთიჭარადრეები ისე მოაწყობენ მამულს, რომ იმისი შემოსავალი ერთ საუკეთესო წყაროთ გადაიქცევა. აუცილებელ საჭიროებად მიარნიათ კომისიის არჩევა სპეციალისტებისაგან. კომი - სიას დავეალოს საქმის ყოველივე წვლილის გამოკველვა.

ი. როსტომაძევილის აზრით ვარკი იქნება, თუ მამულის მოვლას თვით გამგეობა იკისრებს და იქ ორ-წლიან საბეურნეო კურსებს გახსნის იმ მოწაფეთათვის, რომლებიც სასოფლო სკოლებში კურს ამთავრებენ.

გამგეობის წევრი ფ. მგელაძე სიაზოვნებით ეგებება კომისიის შედეგ - ნას, რომელიც გაითვალისწინებს ახლანდელს მდგომარეობას, გამოიკვე - ლევს ყველაფერს და გამგეობას დაეხმარება საქმის გაუმჯობესობაში. მხოლოდ საზოგადოებამ უნდა იცოდეს, რომ მამულს ბანკის ვალი აწევს და ეს ვალი მამულის შემოსავალმა უნდა გაისტუმროს, რადგან წ. ვ. საზოგადოებას სხვა სახსარი არა აქვს ამისათვის.

თავმჯდომარემ საკითხი გამორკვეულად გამოაცხადა და კენჭი უყარა; ხმის უმეტესობით გადაწყდა კომისიის არჩევა. კომისიის წევრებად აირჩიეს შემდეგი პირნი: ინგენერი ვრ. ქერდიანი და აგრონომი სო - ლომონ ჩოლოყაძევილი და ვ. ვაჭაძე.

საკურამოს მამულის შესახებ ვამათს მოჰყვა ილიასეული სახლის შე - სახებ მსჯელობა.

ოღლა აღლაძემ მოითხოვა, საზოგადოებამ გამოთქვას თავისი აზრი, ვაი ცოდოს ილიასეული სახლი ფფიდისში თუ არა. როგორც ვიცით, გამგეო - ბას უსახსრობის გამო, არ სურს ეს სახლი წ. ვ. საზოგადოების საკუთ -

22

რებად შეიძინოს. ამიწომ საჭიროა ღღევანდღმა კრებამ გამოჩრკვის
 და დახმარება აღმოურიოს გამგეობას ამ საკითხის გადაწყვეტაში.
თავმჯდომარე: მამულს აქევს 6000 მანეთი თავნი ვალი, 6000 - სიც
 ზედმეტი გადასახადი/ ნელომკა / . წ.ვ. საზოგადოებას ამ უამად
 შემღება არა აქვს ასე ღღვლიანებული სახლი შეიძინოს; ხოლო თუ
 ვინმე ღღვეზმარება და შეგვაძლებინებს; ჩვენ მადლობული ვიქნებით.
 მახვზე ღღრჩილ ჭფილისის მამულების გამგის ვლ. ვარნაძის ვანმარ-
 ჭებით, ილიასეულ სახლზე არის თავნი ვალი 6000 მანეთი, ზედმეტი
 გადასახადი 7000 მან., სულ 13000 მან. სახლი ახლა იძლევა 600 მ.
 შემოსავალს. მავრამ თუ რიგიახად შევავუებთ, შემოსავალი 1200 მა-
 ნეთამდის ავა. არიან ახლა მყიდველები, რომლებიც იძლევიან 13000
 მანეთს. ერთი მყიდველთაგანი შირობასა სდებს, რომ სახლი გადასცეს
 წ.ვ. საზოგადოებას, როცა ვი-ეს უკანასკნელი მოისურვებს, სწორედ
 იმ ფასებში, რა ფასშიაც იგი შეიძენს ბანკისაგან.

რ. ვაბაშვილის, ი. როსტომაშვილის და ა. თუმანიშვილის აზრით ჩვენ
 პრინციპიალურად გადავწყვიტოთ ილიასეულის სახლის შენარჩუნება. რო-
 ცა ამ გადაწყვეტილებას ქართული საზოგადოება ვაიგებს, ღღრმუხე-
 ბული იყავით შემღების ღღვარად თავის წვლილს არავინ დაიშურებს
 ამ საშვილის შვილს საქმისთვის. ბანკსაც ვთხოვთ დახმარება, და თუ
 ვი კერძო ვაცებს ბანკი შეღავათს აძლევს, მით უფრო მთელს დაწესე-
 ბულებას მისცემს ამ შეღავათს და შეამღებინებს სახლის დახსნას.
 მხოლოდ საჭიროა გამგეობამ მეტი მხნეობა და მეტი ფხა გამოიჩინოს
ვახტანგ დამბაშიძეს ^{საპარტიო} ~~სახლი~~ და ღღდ ღღნაშაულუბად მიაჩნია
 ილიას სახლის ხელიდან ვაშევა, რადგან ამით ჩირქი მოეცხოება მთელ
 ქართველობას. ყოველივე ღღნე უნდა ვინმაროთ, რომ ეს საშვილი-შვი-
 ლო სირცხვილი თავიდან ავიცილოთ. ჩვენ ყველაფერს წ.ვ. საზოგადოე-
 ბას ვახვევთ. გამგეობა გვეუბნება სახსარი არ ვვაქვს და ამიწომ
 არ შეგვიძლია სახლის სყიდვაო. უნდა ღღვიკეროთ, მეტი რა ღღნეა.
 ამიწომ ვავანთავისუფლოთ წ.ვ. საზოგადოება ამ ღღდ მოვალეობისაგან,
 ავირჩიოთ ათი ვაცი და ღღვაველოთ: ყველას მიმართონ, ყველა საც -
 ღღელი სცადონ, ოღონდ ილიასეული სახლი არ ვაიყიდოს. ეს ათი ვაცი
 ეცდება სახლი ძრიელ ხელსაყრელ შირობებში გადაეცეს წ.ვ. საზოგა-
 დოებას.

დ. ხართიშვილის აზრით უშკობესი იქნება - მცოდნე შირები ავირჩიოთ
 და ამათ ვამოარკვიონ, თუ რა ღღნიშნულება მიეცეს თითოეულს მამულს,
 რომ მეტი სარგებლობა მიიღოს საზოგადოებას. თუ საგურამოს მამული
 სამეურნეო საზოგადოებას გადაეცემა, უკეთესი იქნება, რადგან იგი

სვეთ მოუვლის მამულს, ვიდრე წ.ვ. საზოგადოება.
ივანე ზურაბიშვილი თქრობს, რომ კომისიისაგან არაფერი გამოვა; სახლი ვი უთუოდ უნდა გამოვიხსილოთ, საგურამოს მამულს და ილია - სეული ყვარლის მამულს უნდა დავიცვათ. ამას გამგეობა მოახერხებს, ჩვენ მხოლოდ სახსარი დავუსახელოთ; მივცეთ ნება სესხად აიღოს სალიტერატურო ფონდი და სალექსიკონო თანხა და მოახმაროს ამ საქმის მოგვარებას. გარდა ამისა მიმართოს თავად-აზნაურობას, ბანკებს, შავი ქვის მრეწველთა საბჭოს; ესენი არ დაიშურებენ თავის წველილს და ჩვეულებრივ დახმარებას არ მოაკლებენ საზოგადოებას. სალიტერატურო ფონდს ხომ მიზნათ აქვს ლიტერატორების დახმარება. აი ილიას სახლშიც გაიმართოს დაუძღვრებულ ლიტერატორთა თავშესაფარი. ყოველ შემთხვევაში კომისია თუ იმუშავებს, იმუშაოს წ.ვ. საზოგადოებასთან ერთად.

ამ გვარად საკითხი გამოირკვა და თავმჯდომარემ გამოაცხადა ორი წინადადება:

I/ "მიენდოს გამგეობას და თორმეტი ვაცისაგან შემდგარ კომისიას-გამონახონ საშუალება ილიასეული სახლის შესაძენად ფფილისში. ნება მიეცეს გამგეობას უკიდურესს შემთხვევაში სესხად აიღოს და ამ საქმეს მოახმაროს როგორც თვით ილიას სახელობის თანხა, ისე სალიტერატურო და სალექსიკონო."

და 2/ მიენდოს თორმეტი წევრისაგან შემდგარს სავანეგო კომისიას გამონახონ საშუალება ილიასეულის სახლის გამოსასყილად".

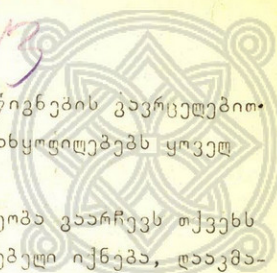
თავმჯდომარემ კენჭი უყარა ორივე წინადადებას და თითქმის ერთხმად მიღებულ იქმნა პირველი წინადადება.

კომისიის წევრებად აირჩიეს: უკიდურესი: I/ ნიკოლოზ მელიქიშვილი, 2/ ალექსანდრე დიასამიძე, 3/ ვახტანგ მუსხელიშვილი, 4/ ვახტანგ დამბაშიძე, 5/ ნიკოლოზ ჯანდიერი, უკიდურესი: 6/ შალვა მესხიშვილი 7/ ^{ქობულაძე} ალექსანდრე მუშახიშვილი, 8/ ივანე ზურაბიშვილი, 9/ რევაზ გაბაშვილი, 10/ დავით ვარნაძე, 11/ ივანე ნიკოლაშვილი, 12/ მიხეულ სარაჯიშვილი.

ამის შემდეგ თავმჯდომარემ წინადადება მისცა კრებას-გამოთქვან თავის აზრი წიგნის ვაჭრობის შესახებ.

სიღბლის განყოფილების ქარბომადგენელი ნ. ჯანდიერი აცხადებს, რომ ვაჭვობა კერძო პირებსა და განყოფილებებს ერთისა და იმავე პირობებით უთმობს წიგნებს. განყოფილებები საერთო შემოსავლიდან 20% იხდიან მოავარი გამგეობის სასარკებლოდ, ასე რომ ჩვენ ზარალში ვართ. კერძო ვაჭრები ქართულ წიგნს სხვათა შორის ჰყიდიან, ისი-

213

ნი არც ისე არიან დაინფერესებული ქართული წიგნების გავრცელებით-
საჭიროა ამ საქმის მოწესრიგება, საჭიროა განყოფილებებს ყოველ
მხრივ უპირატესობა მიეცეთ.

თავმჯდომარე: გამგზავნეთ განცხადება; გამგეობა ვაარჩევს თქვენს
წინადადებას და უცდება, რამდენათაც შესაძლებელი იქნება, ლაჰმა-
ყოფილოს იგი.

რ. ვაბაშვილის აზრით, მაღაზია უსათუთ უნდა გადაჯახილ იქნას უფ-
რო მოხერხებულ ალაგას. გამგეობა მუდამ მიზეზებს ასახელებს. მარ-
თალია, მიზეზები ბევრია, მაგრამ უნდა მოვიშოროთ ეს მიზეზები.
ცხადია, რომ მაღაზია, თუ რივიან ქუჩაზე გადავიტანეთ, უფრო მეტს
შოგებას შოგვცემს. თუ გამგეობას ჰკონია საშარალოა, ამოვირჩიოთ
კომისია და ის გამოარკვევს.

თავმჯდომარე-ჩვენ საშარალოთ მიგეარჩია მაღაზიის გადაჯახა. დაგ-
ვიმჯციკეთ ციფირებით, რომ ჩვენს უსცლებით, მანამ კი ლაჰარაკი მე-
ყია.

ამ საგნის შესახებ გაიმართა დიდი კამათი.

არ. ჯაჭანაშვილი, აუ. მდივანი, იოსებ ლორთქიფანიძე და სხვამდ-
ვიცებენ, რომ ყოვლად შეუძლებელია იმ სახით გადაჯახა, როგორც ახ-
ლა არის, რადგან აუცილებლად ღარალი შოგველის. თუ გადავიტანეთ,
მაშინ ვაჭრობა უსათუთ უნდა გავაფართოვოთ, ამისათვის კი საჭიროა
თანხა. თავისუფალი თანხა ჩვენ არ გვაქვს, უნდა ფონდებს მივმარ-
ოთ; ხოლო ფონდებიდან სესხის აღება მეჯად ძნელი და სახიფათოა.

ნ. ჭრელიაშვილი, ი. რაფიშვილი, დ. ლუშმაძე, დ. ხარტიშვილი, დ.
ვარნაძე და სხვები მომხრე არიან გადაჯახის. ის წელიწადია საშო-
ვალო ვრება მაღაზიის გადაჯახას მოითხოვს, მაგრამ გამგეობა არ ას-
რელებს, ამბობენ ფული არ გვაქვსო. ფული თავისთავად არ მოვა, უნ-
და ვიშოვნოთ. ჩვენ გვაქვს თანხები; ავილოთ სესხად, მოვაწყოთ მა-
ღაზია და ის გადაიქცევა შემოსავლის ერთ საუკეთესო წყაროდ. შიში
უსაფუძლოა, იგი საქმეს აფერხებს; საჭიროა გაბედულება. მხოლოდ თა-
ვიანი ვაცია საჭირო და შოგება უთუთ გვექნება. ახლა მაღაზია
ისეთ ადგილას არის, რომ ხალხს ვერ უშოვნია; ქართველი საშოვადლოე-
ბის უმეჯესობამ არ იცის, სად იყიდება ქართული წიგნები. ჩვენს მა-
ღაზიას მუდმივი მყიდველები უყოლება, ქართული სკოლები და ქართვე-
ლი საშოვადლოება მას ყურადლებას არ მოაკლებენ, ამიტომ გადაჯახა
სასარგებლოა და აუცილებელი.

ნილო ჟყეშელაშვილის აზრით საჭიროა ვებრძოლოთ ცუდი წიგნების გავრ-
ცელებას. ამ საკითხს გამგეობამ მეჯი ყურადლება უნდა მიაქციოს.

დ. ხართიშვილის ფიქრით-გაძვეობამ უნდა მონაბოს უფრო დასაძხარი ადგილი, საცა მუშყარი მოხვდება. აი მავალითად რკინის გზის სადგურთან; ქართულთუმრავლესობა იქით არის, მაშინ მაღაზია ფართე მასსას მიუახლოვდება და ვაჭრობაც მეტი ექნება.

ექვთიმე თაყაიშვილის აზრით სულ ერთია სადაც უნდა იყოს წიგნის მაღაზია, საქმე ამით არ გაუმჯობესდება. მეტი ყურადღება უნდა მიექცეს გამომცემლობას; განსაკუთრებული ყურადღების ღირსია სახელმძღვანელოები. განსვენებული ი. გოგებაშვილი მარტო თავის სახელმძღვანელოების გამოცემას ეწეოდა და ღილად ფრთხილობდა, რომ მის წიგნებს არ დაეგვიანათ და თავის ღროშე ბაზარზე ყოფილიყო გასასყიდად გამგეობამაც უნდა დაიქირავოს ამისთვის განსაკუთრებული ვაცი და ჩააბაროს გამომცემლობა.

ნინო ყიფიანი აცხადებს, რომ ქართულ ოჯახში ქართული წიგნი თითქმის სრულიად არ მოიპოვება. კარგი იქნება დაწესდეს შეღავათიანი პირობები ისე, როგორც ეს "კულტურას" და სხვა საგამომცემლო ფირმებს აქვთ რუსეთში ხოლმე. მაშინ შესაძლებელი გახდება თვიურად ფულის გადახდა და ეს გარემოება ძრიელ ხელს შეუწყობს ქართული წიგნების გავრცელებას.

თავმჯდომარემ მოსპო კამათი წიგნების ვაჭრობის შესახებ და საკითხი ასე გამოაცხადა: ინებებთ თუ არა ამორჩეულ იქნას კომისია, რომელიც შეისწავლის ამ საკითხს და ციფრებით ხელში დაგვიმტკიცებს რამდენად სასარგებლოა სხვა ადგილას მაღაზიის გადაჭანა.

14 ხმით წინააღმდეგ 9-სა კრებამ დაადგინა არჩეულ იქმნას კომისია. კომისიაში აირჩიეს ი. ი. ზურაბიშვილი, ვახტანგ დამბაშიძე და ვით ვარნაძე და რევაზ გაბაშვილი.

კრება ხ საათზე დამთავრდა. გაგრძელება დაინიშნა 24 ნოემბერს.

თავმჯდომარე *ე. ყაფიანი*

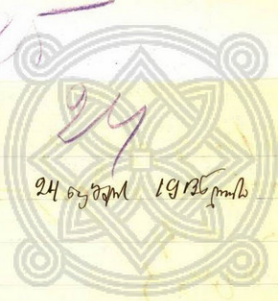
კრების მდივანი { *ე. ზურაბიშვილი*
თ. ვარნაძე

6no

6no

նա եղիտ, զոր պիտի 1913 թվականի Ապրիլի 24

24 1913 թվական

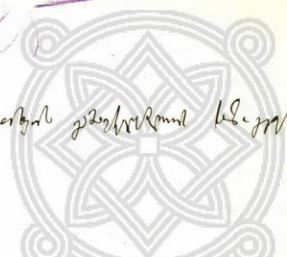
1. յիշիչ 1261 թվական
2. արտաքին և ներքին
3. և այլ այլ աշխատանքներ
4. զարմանալի Կոնգրես
5. Ե. Կոնգրես
6. Ե. Կոնգրես
7. Կոնգրես
8. Կոնգրես
9. Կոնգրես
10. Կոնգրես
11. Կոնգրես
12. Կոնգրես
13. Կոնգրես
14. Կոնգրես
15. Կոնգրես
16. Կոնգրես
17. Կոնգրես
18. Կոնգրես
19. Կոնգրես
20. Կոնգրես
21. Կոնգրես
22. Կոնգրես
23. Կոնգրես
24. Կոնգրես
25. Կոնգրես
26. Կոնգրես
27. Կոնգրես
28. Կոնգրես
29. Կոնգրես
30. Կոնգրես

- 31. ...
- 32. ...
- 33. ...
- 34. ...
- 35. ...
- 36. ...
- 37. ...
- 38. ...
- 39. ...
- 40. ...
- 41. ...
- 42. ...
- 43. ...
- 44. ...
- 45. ...
- 46. ...
- 47. ...
- 48. ...
- 49. ...
- 50. ...
- 51. ...
- 52. ...
- 53. ...
- 54. ...
- 55. ...
- 56. ...
- 57. ...
- 58. ...
- 59. ...
- 60. ...

no dem bykhu, hezomoy p...
L... 1912... 1911...

f. d. bykhu-s... p... l...

1. ...
2. ...
3. ...
4. ...
5. ...
6. ...
7. ...
8. ...
9. ...
10. ...
11. ...
12. ...
13. ...
14. ...
15. ...
16. ...
17. ...
18. ...
19. ...
20. ...
21. ...
22. ...
23. ...
24. ...
25. ...
26. ...
27. ...
28. ...

29. ...
30. ...
31. ...
32. ...
33. ...
34. ...
35. ...
36. ...
37. ...
38. ...
39. ...
40. ...
41. ...
42. ...
43. ...
44. ...
45. ...
46. ...
47. ...
48. ...
49. ...
50. ...
51. ...
52. ...
53. ...
54. ...
55. ...
56. ...

Handwritten text in a non-Latin script, possibly Arabic or Persian, located at the top of the page.

Handwritten text in a non-Latin script, possibly Arabic or Persian, located in the middle of the page.

35 /u/ 15

25

Tempo

24

iv

handwritten signature

17 Wafayin poddhu
 (25) - vuv byam quttyu.
 2. 18. 1924/300.